

Türkiye’de Medyanın Çocuk Sınavı

-Çocuk ve Medya Hareketi-

MUSTAFA RUHİ ŞİRİN

Nişantaşı, 26 Aralık 1998

Son yıllarda Türkiye’de gelişigüzel medya tartışmalarının merkezinde siyaset, ekonomi ve çocuk yer alır. Medya tartışmalarında çocuk söz konusu olunca da akan sular durmuyor. Medya kaygısı ve korkusu olanlarla, medyasız olamayacağını ileri sürenlerin medyaya yüklediği anlam nedeniyle ortak noktalar çoğalmıyor, aksine azalıyor. Modern dünyanın günah keçisi ilan edilen medya sarmalı giderek yaygınlaşıyor.

Çocuk Vakfı’ndaki bugünkü Çocuk ve Medya oturumunda Özcan Köknel, Nurdoğan Rigel, Yusuf Kaplan çocuk, medya ve şiddet sarmalını yorumlarken iki farklı görüş yeniden karşı karşıya gelmiş oldu: Yusuf Kaplan’ın şiddet-medya ilişkisini, medyanın doğasında şiddet vardır kabulüne dayandıran görüşüne, Özcan Hoca itiraz etti. Oturumda medyadan yansıyan şiddetin çocukları hangi boyutlarda etkilediğine değinen olmadı.

İstanbul, 7 Kasım 2004

MCLUhann’ın “*Mesaj aracın kendisidir*” aforizması, iletişimin amentüsü olalı, bu sözün eşiğinden geçmeden fikirler sarmalı açılmıyor. Postman da, “*Medya kendi şeklini ve içeriğini iletir*” açılımıyla mesaj-medya ilişkisine katkı vermişti. Medyanın özel mesajları doğru biçimde iletemeyeceğini savunuyorum. Medya, kutsalın dile özel bir anlatımını kullanmadıkça kutsalı doğru yansıtmaz ve sanallaştırır. Özel iletiler ise sahihliğin yansımadığı bir dille mümkün olamaz.

Değer ve güven ilişkisinde en belirleyici öznenin din olduğunu düşünüyorum. II. Uluslararası Dinî Yayınlar Kongresi öncesinde ana sorum şuydu: Medya dini anlatmaya ehil midir? Kongre sonrası kanaatim şu oldu: Medya, kaynağının dilini dönüştürmeden, dinin doğasına uygun ve doğru anlatılması mümkün

değildir. Seyed Hassan Hosseini, ne tamamen kabul ne de tamamen ret yaklaşımını yorumladı. İletişim dünyasında kabulcülerin de retçilerin de referansları yine Batı'dan.

Tarabya, 17 Kasım 2010

Şile'nin bir köyünde kaybolan üç yaşındaki Berat, akşam saatlerinde ormanda bulunmuş. Kanal D muhabiri canlı yayında Berat'ın annesinin kulağına önce Berat'ın ölü bulunduğunu söylemiş. Annenin feryadının ardından bu kez muhabir yine canlı yayında Berat'ın yaşadığını kulağına fısıldamış. Buna rağmen, kucaklarında çocuğuyla başından geçenleri kamera karşısında anlatan anne ile yapılan röportaj tekrar tekrar yayımlandı televizyonlarda. Şile'nin İstanbul'a yakınlığı televizyonlar için biçilmiş kaftan oldu. Bir kere daha habercilik insanlığın önüne geçti. Yazık!

Ankara, 10 Eylül 2012

X. Beş Yıllık Kalkınma Planı Çocuk Özel İhtisas Komisyonu nedeniyle Ankara'dayım. Akşam saatlerinde Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürü Murat Karakaya, Genel Müdür Yardımcısı Erkan Durdu, Daire Başkanı Ali Güneş ile The Sheraton Oteli'nde bir araya geldik. *I. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi* için Çocuk Vakfı'na paydaşlık önermeleri üzerine Çocuk ve Medya Hareketi ile kongrenin birlikte gerçekleşmesini önerdim: Çocuk ve Medya Hareketi çerçevesinde Çocuk ve Medya Stratejisi taslağının hazırlanarak kongrenin düzenlenebileceğini anlattım. Çocuk ve yetişkin katılımı, yurt içi ve yurt dışı çocuk medyası uzmanlarının davet edileceği İstanbul Çocuk ve Medya Bildirgesi'nin de açıklanacağı bir kongre iyi fikir.

Nişantaşı, 2 Kasım 2012

I. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi ön hazırlık toplantısında kongrenin amacı ve işlevi üzerine yapılan konuşmaları not aldım. Önce, Kongre Projesi ve planının hazırlanmasını önerdim.

I. Türkiye Çocuk ve Medya Stratejisi ve Uygulama Planı ve İstanbul Çocuk ve Medya Bildirgesi ile sonuçlanacak bir kongrenin bütün süreçlerinde çocuk katılımının sağlanması gerekir. Etkilenen tarafın çocuk olduğu her çalışmanın zorluk katsayısı fazladır. Türkiye henüz bu çocuk gerçeğini de fark edememiş durumda... Çocuk ve medya ekseninde ve 180 dakika süren İstanbul'daki ilk toplantıyı şu isimlerle gerçekleştirdik: Murat Karakaya, Erkan Durdu, Ahmet Akçakaya, Prof. Dr. Davut Dursun, Prof. Dr. Hamza Çakır, Prof. Dr.

M. Bilal Arık, Prof. Dr. Mete Çamdereli, Prof. Dr. İrfan Erdoğan, Ali Güneş, Murat Emreli, Çetin Kaya, Necmettin Altuntaş ve Strateji Danışmanımız Necmettin Oktay.

Tarabya, 5 Kasım 2012

Avrupa Çevrimiçi Çocuklar Projesi (Eld Kids Online) çocukların ve ebeveynlerin internet kullanımı, fırsatları, riskleri konularında deneyim ve bilgileri artırmak ve çocukların

daha güvenli bir internet deneyimi yaşamalarını sağlamayı amaçlıyor. Avrupa ülkeleri dört gruba ayrılmış: Düşük Kullanım, Düşük Risk Ülkeleri; Düşük Kullanım Az Risk Ülkeleri; Yüksek Kullanım, Az Risk Ülkeleri; Yüksek Kullanım, Yüksek Risk Ülkeleri. Türkiye, Düşük Kullanım Az Risk Ülkeleri grubunda. Bilgiler, 9-16 yaş grubu arasında 25 bin çocuk ve ebeveynleriyle yüz yüze ve ev ortamında toplanmış. Türkiye’de günde bir saatten fazla internet kullananların oranı yüzde 36. Avrupa’da annelerin internet kullanım oranı yüzde 82 iken Türkiye’de bu oran yüzde 24. Raporun ilginç sonuçlarından biri de Türkiye’de 13 yaşın altında üye olmaması gereken sosyal ağ sitelerine, yaşı 13’ün altında olan ve ankete katılan çocukların yarısı üye. Araştırmaya katılan çocukların yüzde 85’i Facebook kullanıyor; yüzde 42’sinin ise sosyal ağlardan paylaştığı bilgiler herkese açık. Bu veriler okulun bitişini hızlandıran, medyanın okula dönüştüğünün son işaretleri kabul edilebilir.

Nişantaşı, 9 Kasım 2012

“Sizce yazarlar neye hizmet eder?” sorusuna Amin Maalouf’un verdiği cevap son yıllarda farkına vardığım ve yaşadığım gerçekle örtüşüyor:

Bir yazarın amacı gündelik hayatın gerçekliğini ve imgelemine aşmaktır; çağdaşları ve gelecek kuşaklar için farklı bir gelecek tasarlamaktır. Bugün, içinde yaşadığımız dünya, nereden geldiğimizi, nereye gideceğimizi ve aslında nereye gitmemiz gerektiğini anlamaya ve anlatmaya çalışmalıdır. Bu yüzden iktidar, hayal gücünden ve geleceği inşa edebilecek etkenlerden nefret eder.

167

Çocuk ve
Medeniyet
2018/1

Nişantaşı, 16 Kasım 2012

Çocuk ve Medya Hareketi ile 1. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi’nin üçüncü ön hazırlık toplantısını bugün yaptık. Basın Yayın ve Enformasyon Genel

Müdürü Murat Karakaya, Genel Müdür Yardımcısı Erkan Durdu ve Ahmet Akçakaya ile paydaşlık ekseninde yapılacak kongreyi değerlendirdik. İçeriği, yöntemi ve gerçekleşeceği tarih üzerine notlar aldık. Kongre Başkanlığı için RTÜK Başkanı Davut Dursun'u önerdim. BYEGM (Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü) ve RTÜK (Radyo ve Televizyon Üst Kurulu), Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç'a bağlı kurumlar. Çocuk ve Medya Hareketi, Strateji Belgesi'ni hazırlayabilir ve kongrede sonuçlandırabilirse ilk önemli görevini de yerine getirmiş olacak.

Nişantaşı, 13 Aralık 2012

Sağ elim kalbimin üstünde sol elim açık ve havada. Anlamı: Bütün kalbimle çocuk adına dünyayı sobeliyorum. Ben zaten hep çocuklara sobelendim. Ne çok fotoğrafım çekildi bugün! *Kumbarada Yüzler Projesi'*nde bir karesi yer alacak.

Çocuk ve *Medya Hareketi* ve Kongrenin tanıtım çalışmaları için Serdar Ekrem'in önerisiyle Judo Ajansı'ndan Kağan Küçük'le ilk görüşmeyi bugün yaptık. Bir hafta sonra yapacakları ön hazırlık üzerine konuşacağız.

Nişantaşı, 19 Aralık 2012

Judo Ajansı, Kongre iletişiminin çerçevesini içeren ön bilgi notunu gönderdi. Çocuk ve medya yaklaşımları bağlamında kullanılacak iletişim dili somutlaşmadan heyecan duyamıyorum. Daha önemlisi ise kongrenin hayalivizyonu. Ajans ortamları çocuk katılımı ve çocuk diline çok uzak. Çocuğu ürün olarak görmeyen bir anlayışa ihtiyacımız var. Kağan'ın çocuk ödevine saygılı yaklaşımı ortaya koyacağı izlenimini edindim. İşine tutkuyla yaklaşıyor ve başarmaya arzulu.

Nişantaşı, 20 Aralık 2012

Kongrenin amacı ve işlevi konusunda 60 alan uzmanına mektup gönderdim bugün. Türkiye dışından çağrılacak çocuk medyası uzmanları için de isim bildirebilecekler. Medeniyet coğrafyamıza yönelik ayrıca bir çalışma yapacağız.

Tarabya, 29 Aralık 2012

Bir kongrenin ilk eşliğinden sonuçlanmasına kadar uzun bir koşuyu gerektirdiğinin farkındayım. *I. İstanbul Çocuk Kurultayı'*ndan sonra

yöneteceğim dördüncü kongre. Mesleğimin medya alanında ve kongrenin çocuk ve medyaya odaklanacak olması nedeniyle bu ödeve uzak kalmayı kendime izah edemiyorum. Ancak arzum da, heyecanım da yok. Hiç olmazsa kongrenin temel yaklaşımını ortaya koymalıyım. Geçen hafta gönderilen protokol taslağını Aydın Gülan Hoca ve Melikşah Yasin Hoca'nın tavsiyelerini dikkate alarak yeniden yazdım. Bülent Arınç'ın himayesi ve bağlı kuruluşların paydaşlığı da beni ikna etmeye yetmiyor. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ve TBMM Başkanı Mehmet Ali Şahin'in himayelerinde gerçekleştirdiğimiz iki kongre ve hazırladığımız iki strateji hâlâ askıda. Kararsızım. Çocuk Vakfı'nın kapısının açık kalması yönünde bir şeyler yapmak istiyorum.

Tarabya, 30 Aralık 2012

On beş yıl önce gerçekleştirmeyi hayal ettiğim *I. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi*'nin proje metni taslağını bugün tamamladım. Türkiye'yi yönetenlerin böyle bir meselesi var mı? Hayır, yok. O hâlde niçin hem Çocuk ve Medya Hareketi hem de kongreye odaklı ağır bir yolculuğa hazırlanıyorum? Çocuk, hayatımın sadakat ödevi ve devamı; medya ise mesleğim. Belki yeni çocuk ve medya pencereleri açarız dünyaya. Belki ortak iyilere ulaşırız. Belki bu defa yeni bir yolculuğa çıkarız çocuklarla. Belki...

Nişantaşı, 31 Aralık 2012

Judo Ajansı'nın sahibi Kağan Küçük, Çocuk ve Medya Hareketi ile kongre için hazırladığı sunum taslağını getirdi bugün. Kampanyanın durum analizini de yapmışlar. Çocuk ve medya konusunun çok katmanlı ve derin belirsizlikler içerdiğini tespit etmiş olmalarına sevindim. Yalnızca medyayı sorunlu ve sorumlu ilan etme kolaylığına düşmemiş olmaları da sevindirici. Kampanya için '*Kumanda Bizde!*' sloganını düşünmüşler. Senaryo taslaklarından ilkinin şiddete meydan okuma temasını çok sert buldum. Çocuk ve Medya Hareketi'ni merkez medya televizyon odaklı öngörmüşler. Bu yaklaşıma '*Kumanda Bizde!*' vurgusu daha uygun ancak medya evrenini dikkate alarak sunumu gözden geçirmelerini önermekle yetindim.

Tarabya, 3 Ocak 2013

I. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi için 60 uzmana ve akademisyene gönderdiğim mektuba birkaçı dışında geri bildirimde bulunan olmadı. Kongrenin gerekçesi konusunda en kapsamlı yaklaşımı Ertan Eğribel Hoca gönderdi. Benim yaklaşımımı örtüşen bu metni de dikkate alarak kongrenin gerekçe bölümünü az önce sonuçlandırdım.

Nişantaşı, 4 Ocak 2013

RTÜK, kongre paydaşlığına karşı isteksiz. RTÜK Başkanı Davut Dursun Hoca'yı aradım, telefonla iletişim kuramadım.

Betül Onursal, Can Soysal, Nilüfer Pembecioğlu'nun gönderdiği notlarda çocuk ve medyanın pedagojik boyutuyla ilgili bir Kongre düzenlenmesi eğilimi ağır basıyor. İlk kongrenin daha oylumlu bir içerikte düzenlenmesi hâlinde, kongre, Çocuk ve Medya Hareketi'nin itici gücü olabilir.

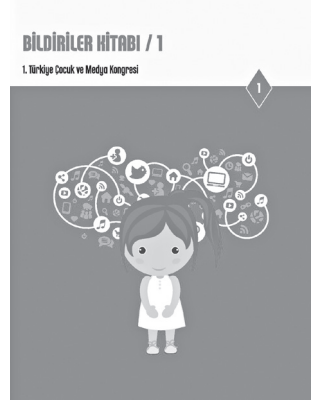
Memduh Cemil'in protokol için Paris'ten gönderdiği notlar ise iki kurum arasındaki iş birliğini somutlaştırması bakımından dikkate almamız gereken önerileri içeriyor. Çocuk Vakfı'nın yükünü azaltmamız için yaptığı değerlendirme daha da önemli. BYEGM, bu kongrenin sonuçlarının hayata geçirilmesinde etkili olabilir mi? RTÜK, sürecin etkin paydaşı olmadıkça imkânsız gibi.

Nişantaşı, 8 Ocak 2013

Judo Ajansı'ndan Kağan Küçük yeni düzenlediği sunumu göndermiş. Kongre için 'Gözüm Sizde!' sloganını önerdiler. Logo ile uyumlu. Kampanyaların ana fikriyle de örtüşüyor. Serdar Ekrem de aynı yönde görüş bildirdi. *Strateji Belgesi*'nin işlevine vurgu yapmalarını söyledim. RTÜK Başkanı Davut Dursun Hoca'ya gönderdiğim iletiye cevap alamadım henüz. Cuma günkü ilk sunum toplantısı için Düzenleme Kurulu, Yürütme Kurulu, Bilim ve Değerlendirme Kurulu üyelerini davet ettik.

Nişantaşı, 10 Ocak 2013

Sabah saatlerinde RTÜK Başkanı Davut Dursun Hoca aradı. Yarınki toplantıya iki temsilci göndereceğini söyledi. Davut Hoca ilk sunumdan sonra RTÜK'ün kongre ile ilişki boyutuna karar vermektense yana. Bugün, Doğan Cüceloğlu, Ayla Oktay ve Halûk Yavuzer'i aradım; Bilim ve Değerlendirme Kurulu'nda

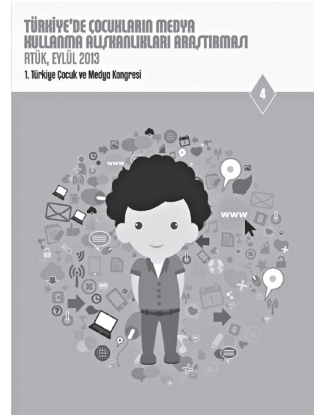

destek verecekler. Doğan Hoca'ya kongrenin açılış programında konferans vermesini de önerdim. Yarın haber verecek Doğan Hoca. Doğan Hoca'ya Ahmet Kerem'in âşık olduğunu anlatınca, kahkahasını Nişantaşı'nda duyar gibi oldum... İrfan Erdoğan Hoca ile de konuştum, yarınki sunum değerlendirme toplantısında birlikte olacağız. Kongre için İrfan Erdoğan, Necmettin Oktay, Nilüfer Pembecioğlu, Cevdet Karal'ı danışman olarak önereceğim.

Nişantaşı, 11 Ocak 2013

Judo Ajansı'nın hazırladığı *1. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi* kampanya sunumu bugün gerçekleşti. Kağan Küçük, Eren Karaçorlu, Buğra Atıcı iletişimle ilgili yaklaşımı ortaya koydu kısa sürede. BYEGM, RTÜK, Basın İlan Kurumu temsilcileri yanında İrfan Erdoğan, Nilüfer Pembecioğlu, Necmettin Oktay, Cevdet Karal ve Çocuk Vakfı adına Bülent Zülfiyar, Ahmet Emre Bilgili, Ahmet Akçakaya, A. Korkut Tuna ile sunumu değerlendirdik. Logo, koşan bir çocuğun kol figürü üzerine göz. Slogan: 'Gözümüz üzerinizde!' Kongre öncesi, sırası, sonrası tv, radyo, basın, dış mekân görselleri de çalışılmış.

Medya konusunda uzlaşmak kolay değil. Farklı görüşlerin uzlaşması da çok zor. Ürün değil, çocuk ve medya konusu ile yüzleşme cesareti için anlayış değişikliğine gitmenin de çok kolay olmadığını farkındayım. Medyanın olumlu ve olumsuz yönüne duyarlı bir kampanya mümkün. Judo Ajansı'nın yaklaşımı, tedirgin bir iyimserlik, şeklinde özetlenebilir. Sunumu, Bilim ve Değerlendirme Kurulu üyelerine göndereceğiz ve son düzeltmeleri yapacağız... Sabahki görüşmemizde BYEGM ile protokol konusunda mutabakat sağladık. Yine ince uzun bir yolculuğa çıkacağım çocuklar için. Hey, kalbim! Sen de hazır mısın?

Tarabya, 12 Ocak 2013

Çocuk ve Medya Hareketi kampanyası için Judo Ajansı'nın hazırladığı sunumu mektup ekinde Bilim ve Değerlendirme Kurulu üyelerinin görüşüne sunduk.

İletişim dili için dört sorunun yorumlanmasını istedik:

Çocuk ve medya kampanyalarının iletişim diline yönelik yaklaşımı ne olmalıdır?

Medyanın olumlu ve olumsuz etkilerine odaklanan bir yaklaşımı mı tercih etmeliyiz?

Kampanyalarda çocukların yetişkinlere çağrısına ağırlıklı olarak yer verilmesini doğru buluyor musunuz?

Kampanyaların, beş duyu üzerinden bütün medya türlerini kapsayacak şekilde öngörülmesi konusunda ne düşünüyorsunuz?

Kağan Küçük'ü de aradım. Reklamcılık mesleğinde bir ustasının şu sözünü hatırlattı bana: *Yaptığımız işe âşık olursanız başka bir iş yapamazsınız.* Kağan Bey, gerekirse yeni bir çalışma yapabileceğini de söyledi. Serdar Ekrem'in desteği de karar sürecini kolaylaştıracak. Sonuçta yolun başındayız. Henüz merdivenin ilk basamağına adım atamadık.

Tarabya, 13 Ocak 2013

Kongre Planı'nı son yıllarda geliştirdiğim yürüyen merdiven yaklaşımına göre yazdım. İzleyeceğimiz yöntem kısaca şöyle: Merdiven üç teker üzerinde yürüyor. Kongrenin ana fikri merdivenin iki gövdesi. Arka teker kolaylaştırıcı. Eşikte ana fikrin mimarisi çatılıyor. İlk basamak Kongre Projesi ve Planı. Her basamak merdivenin gövdesiyle ilişkili. Son basamakta durmak ve kongrenin sonuçlarını hayata geçinceye kadar kongre merdiveninin hareket hâlinde olmasını sağlamak gerekecek. Kongrenin yürüyen merdiveni on altı basamak. Bu ay içinde ilk basamağa adım atmış olacağız.

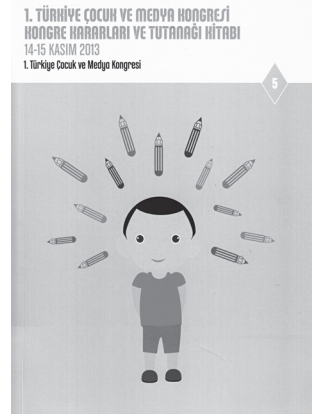
Nişantaşı, 14 Ocak 2013

Doğan Cüceloğlu Hoca'nın kongre için onur konukluğu ve açılış konferansı önerime gönderdiği cevabı okuyunca üzüldüm. Kısa notunda, beş yıllık yazı programını mazeret olarak ileri sürmüş Doğan Hoca. Türkiye'nin ilk çocuk ve medya kongresine onur konuğu önerimin çocuk ve iletişim uzmanı olması ve çocukla ilgili emeğine vefa ve saygıdan başka bir nedeni yoktu. Yıllar içinde Çocuk Vakfı'na iki kez ve bir kez de *Okuyan Şehir Sakarya* programı için gelmişti. Demek ki çocuk yolculuğunda mazeret de olabiliyormuş. Bendenizi, birkaç kez, 'çocuk savaşçısı' ilan etmiş olmasının verdiği cesaretle, önerimi tekrar iletteğim Doğan Hoca'ya.

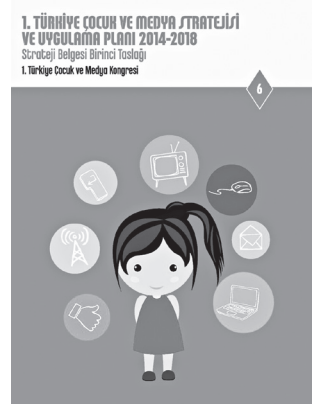
Nişantaşı, 16 Ocak 2013

Çocuk ve medya tanıtımı ve kampanyalarda kullanılacak iletişim dili için bize iletilen görüşlerdeki ortak nokta, medyanın olumsuz yönleri kadar olumlu yönlerine de vurgu yapılması yönünde. Betül Onursal, Aydın Gülan, Bülent Zülfiyar, Yasemin İnceoğlu, Nurdan Akıner, İrfan Erdoğan, A. Korkut Tuna, Cevdet Karal, Nilüfer Pembecioğlu, Necmettin Oktay, Mete Çamdereli, Hamza Çakır, Memduh Cemil'in görüşlerini Serdar Ekrem'le değerlendirdik. Görüşleri toplu olarak Judo Ajansı'na ilettik bugün.

Nişantaşı, 17 Ocak 2013

Kemal Sayar'ın bugünkü iletişi çocuk ve medya açılımı bakımından yerinde bir uyarı: *Yeni teknolojileri bir moral panik havasında ele almak, aman kıyamet kopuyor şeklinde takdim etmek; onlarla gelen olumlu bazı değişimleri de gözden kaçırmaya yol açabilir. Bu kongrenin ön kabulü olmamalı. Televizyon, bilgisayar veya internet baştan olumsuzluk saçan umacılar olarak kabul edilmemeli ve zarar ve yararları farklı kefelere konup tartışılabilir. Çocukları teknolojinin kirlendiği masum varlıklar olarak resmetmekten kaçınalım, derim. Çocuklar bu teknolojilerin tam kalbinde artık, biz istesek de istemesek de, onlar için bu vasıtaları nasıl daha yararlı hâle getirebiliriz konusu meselemiz olmalı.*

Kemal Hoca'nın, "metinleri okudum, bütün kalbimle felsefesine katılıyorum," cümlesiyle başlayan nota ve bu uyarıyı göndermesine rağmen kaygısının devam ettiğini hissettim. 35 yıl boyunca iletişim araçlarını dışlayıcı değil dönüştürmeyi ve teslim olmadan yararlanmayı savundum. Yazı kültürüne öncelik vererek, yazı kültürü ile görsel kültürü yan yana iki ray gibi yorumlamaya çalıştım. Çocuk ve Medya Hareketi ile kongrenin de bu düzlemde gerçekleşmesi için elimden geleni yapacağım.

Nişantaşı, 21 Ocak 2013

I. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi'ne çocuk katılımını sağlamak ve çocukların görüş bildirmesi amacıyla Bilim ve Değerlendirme Kurulu'na gönderdiğimiz yazıya çok az görüş bildiren oldu. Betül Onursal, Ayla Oktay, M. Bilal Arık, Yasemin İnceoğlu, A. Korkut Tuna, İrfan Erdoğan medyanın olumlu ve olumsuz etkileri yönüne vurgu yapılmasını önerdiler. Çocuk görüşleri de bu yöneydi. Adnan Kulaksızoğlu ve Nilüfer Pembecioğlu ise kongre konularının sınırlandırılmasını önerdiler.

Kongre Projesi'nin çocuk katılımı bölümünü kısaca şöyle sonuçlandırdık:

Ben ve İletişim Araçları:

İletişim araçlarının olumlu ve olumsuz etkileri

TÜRKİYE ÇOCUK VE MEDYA
KONGRESİ YÖNERGESİ
1. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi

Nişantaşı, 22 Ocak 2013

Kongrenin web sayfası, dijital ajans desteği ve Sosyal Medya Stratejisi için öğle üzeri Adinteractive Ajansı'na uğradım. Köksal Abdurrahmanoğlu ve eşi Canan Hanım'la ön hazırlıkları değerlendirdik. Çocukla ilgili bir medya kongresinde sosyal medyanın etkin biçimde kullanılmasını amaçlıyoruz.

Nişantaşı, 28 Ocak 2013

Betül Onursal'ın gönderdiği 'Şekerlerini Yedim' videosunu YouTube'da izledim. Ağlayan çocuklar çoğunlukta, üzülmediğini söyleyenler ise çok daha az. Medya mı sorumlu, çocuk yetiştirme anlayışı mı sorunlu? Bence, çocuk yetiştirme anlayışından kaynaklanan bir sonuç bu...

Nişantaşı, 31 Ocak 2013

Sabah erkenden Erkan Durdu ve Murat Karakaya aradı. Bülent Arınç, kongre için himaye desteğini vereceğini söylemiş arkadaşlara. Erkan Durdu dün de aramıştı. Kongre, 14-15 Kasım 2013 tarihinde Lütüfi Kırdar Uluslararası Kongre ve Sergi Sarayı'nda gerçekleşecek. Ertan Eğribel, Bilim ve Değerlendirme Kurulu Üyeliği'nden çekildiğini bildiren notu gönderdi. Gerekçesini açıklamadı. Çocuk Vakfı ve BYEGM'nin ortak kararı olarak Kongre Başkanlığı için akşam

saatlerinde Halük Yavuzer Hoca ile konuştum. Lütfedip kabul ettiler. Kongre Projesi, Planı ve Protokolü bugün sonuçlanmış oldu. Çocuk Vakfı'nın sekreteri Yasemin Ünal'a bir yıl boyunca "Bunca işin altından kalkabilecek miyiz?" diye sordum. Tereddüt etmeden, "Evet" deyince protokolü imzaladım ve Murat Karakaya Bey'e gönderdim. Bugün itibariyle kongrenin on altı basamaklı yürüyen merdiveni hareket etmiş oldu. Henüz ikinci basamaktayız. Her basamağa adım attığımızda ne kadar yol aldığımızı görmüş olacağız.

Nişantaşı, 4 Şubat 2013

30 yaş altı gençler çocukluk anılarını bugün sosyal medyaya yansıttılar. Eski oyuncakların resimlerini, çocukluk fotoğraflarını, anılarını ve sevdikleri şarkıları paylaşan gençlerden birkaç cümle: a) *Gokay Esen; yere düşen ekmeği hemen alıp üç kere öperdik, iyi çocuklardık hepimiz.* b) *Nur Yazgın: Tabii ki... Demek ki yere düşen ekmeği yerden alıp öpme alışkanlığı azalmış.*

Nişantaşı, 6 Şubat 2013

Murat Karakaya ve Erkan Durdu öğle üzeri aradı. TÜİK Başkanı Birol Özdemir'le konuşmuşlar. 2013 Hane Halkı Araştırması içinde çocukla ilgili soru yokmuş. Birol Bey, çocuk ve medya içerikli dört soruya yer vereceklerini söylemiş. Araştırma, 185 bin kişiyle yüz yüze yapılacaktı. Araştırmada 4 soru yer alsa da çocuk ve medya konusunda genel bir fikir verebilir. Bu araştırmanın sonuçlarından *Durum Tespiti Raporu* ve *Strateji Belgesi* hazırlanmasında yararlanabiliriz. Ancak, *Türkiye'de Çocukların Medya Kullanma Alışkanlıkları Araştırması'nı* yapmadan *Türkiye Çocuk ve Medya Haritası'nı* sonuçlandıramayız...

GUIDELINES OF TURKEY CHILDREN AND MEDIA CONGRESS

1st. Children and Media Congress in Turkey

7

BM ÇOCUK HAKLARI SÖZLEŞMESİ HİTABI

1. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi

8

HAKLARIMLA ÇOCUĞUM!

Öğleden önce Kongre web sayfasının işlevini belirledik. Çocuk ve yetişkin erişimine açık olacak site. Köksal Abdurrahmanoğlu, Adinteractive'in deneyimiyle etkin bir site hazırlayacak...

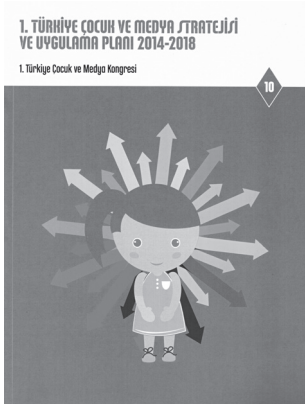
Kongre Yönergesi'ni sonuçlandırınca kongrenin son gününe ulaşmış gibi oldum. 59 yaşında yakalandığım bu çocuk ödevinin hiçbir sonucu hayata geçmeyecek olsa bile önemi yok. Çünkü bu kez de çocuklar 'medya', diyerek sobeledi beni. Oyunbozanlık yapacak hâlim olmadığına göre kongrenin geniş merdivenlerinde bekleyeceğim ve sırası geldikçe sıradaki basamaklara çıkacağım. Çocuk Vakfı'nın sabırlı ve çalışkan sekreteri Yasemin Ünal'dan başka imdadımıza yetişen kimse yok henüz...

Tarabya, 9 Şubat 2013

Ahmet Kerem'in parkta topla oynama isteğini yerine getirmek için 600 metre yürüdük. Bordo mavili topu alınca önce manolya fidanlarımızın yanına gittik. Fotoğraf çektikten sonra sitenin içindeki çocuk parkına geri döndük ve çocuklar tarafından kaleci tayin edildim. Ahmet Kerem acıkınca gol atmaya doydum. Fırından aldığımız tam buğday ekmeğinden yerken Erkan Durdu aradı ve Bülent Arınç ile de konuştuk. Bülent Bey, çocuk ve medya ödevi için teşekkür etti. Kongre treni yolculuğa hazır olsa da önceki kongrelerin kararları ortada kaldığı için heyecanım yok...

Nişantaşı, 11 Şubat 2013

Kongrenin ilk basın duyurusunu medya mecralarına ilettik. Kongreyi himaye eden Başbakan Yardımcımız Bülent Arınç, Kongre Başkanı Prof. Dr. Halûk Yavuzer Hoca, BYEGM Genel Müdürü Murat Karakaya ve bendenizin görüşlerine de yer verdik. Sekiz - on sekiz yaş arasındaki çocuklarımızdan gelen görüşleri de yansıttık duyuruya. Bu kongre, Türkiye'de medyanın çocukla imtihanı olabilecek mi? Tema, çocuk ve medya olduğu hâlde 'çözüm

süreci' gerginliği yaşanırken kongrenin gündem oluşturma ihtimali yüksek değil. Bugünkü bültende yer alan görüşümü bu sayfaya not düşüyorum:

Dünyada göz ardı edilen çocuk sorunlarından biri de medya sarmalıdır. Medya sarmalının sorumlusu ise çocuklar değil yetişkinler, eğitim sistemi, medya endüstrisi ve medya yönetimleridir... İletişim sosyolojisi içinde çocuk ve medya konusu çok yönlü ve çok boyutlu bir evreni oluşturmaktadır. Medyanın olumsuz etkilerinden çocukları korumak yanında olumlu yönlerini de dikkate almak hem önemli hem de zorunludur... I. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi ile birey, toplum, hükümet ve medya kuruluşları ve tüm paydaşların katılımı ve iş birliğini amaçlıyoruz. Etkilenen taraf çocuk ve etkileyen tüm tarafların bir araya gelerek Çocuk ve Medya Hareketi'nin başlatılmasına öncülük edeceğiz... Kongre öncesi çocukların medya kullanma alışkanlıkları araştırması gerçekleştirilecek. Bu araştırma ile Türkiye Çocuk ve Medya Haritası'nı hazırlayacağız. Çocuk ve medya sorunlarının çözümüne yönelik olarak 2014-2018 yıllarını kapsayacak Çocuk ve Medya Stratejisi'nin hazırlanması ve hayata geçirilmesi amacıyla bütün tarafları çocuklar için gönüllü çocuk ve medya ödevine davet ediyoruz.

Tarabya, 14 Şubat 2013

On altı basamaklı kongrenin ilk basamağına adım attık ve Halûk Yavuzer Hoca'mızın başkanlığında ilk toplantıyı bugün Çocuk Vakfı'nda gerçekleştirdik. BYEGM Genel Müdürü Murat Karakaya, Erkan Durdu, Ali Güneş ve uzman arkadaşlar kongre danışmanları Necmettin Oktay, Nilüfer Pembecioğlu, Ahmet Akçakaya, Arslan Narin, Tekin Özertem, Korkut Tuna ile bir araya geldik. İrfan Erdoğan Hoca sabah saatlerinde

toplantıya gelemeyeceğini bildirmiş. Öğleden sonra TÜİK'ten Şenol Bozdağ ve Ayhan Doğan'a *Türkiye'de Çocukların Medya Kullanımı Alışkanlıkları Araştırması*'ndan beklentilerimizi anlattık. Bu çalışmanın sonuçları Çocuk ve Medya Durum Tespiti Raporu, Strateji Belgesi, Çocuk ve Medya Haritası için kullanılacağı gibi çocuk ve medya fotoğrafının boyutlarını görmemizi sağlayacak. Çocuk Vakfı'nın bütün kanatlarının açık olduğu bir gün daha geride kaldı.

Nişantaşı, 22 Şubat 2013

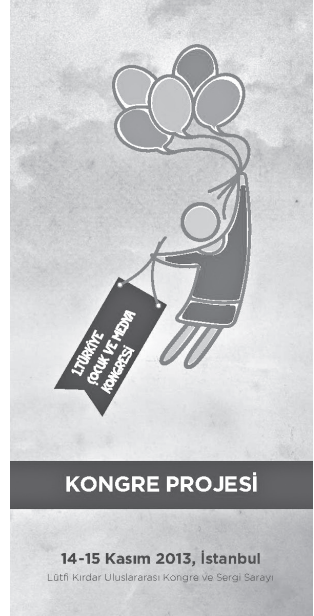
Güzel bir gün. Judo Ajansı'nın hazırladığı Çocuk ve Medya Hareketi, kongre tanıtımı ve kampanya için yapılacak sunumu karara bağladık. Kongre logolarını önce çocukların görüşüne sunacağız. Kağan Küçük ve arkadaşlarının yaptığı sunumu Halûk Yavuzer Hocamızın başkanlığında, Murat Karakaya, Erkan Durdu, Can Soysal, Nilüfer Pembecioğlu, Necmettin Oktay, Ahmet Akçakaya, Ali Güneş, Atakan Yavuz, Serdar Ekrem Şirin ile değerlendirdik. Çocuktan medyaya bir yaklaşımı tercih ettik.

Nişantaşı, 27 Şubat 2013

Kongrenin logosu 146 çocuğun görüşü doğrultusunda belirlendi. RTÜK, aldığı kararla kongrenin üçüncü paydaşı olmayı kabul etti. TÜİK, önerimiz üzerine yapacağı araştırmaya çocukla ilgili yirmi üç soru eklemiş. 6-15 yaş grubu için birkaç yazılı medya sorusunu da çocuk modülüne eklemelerini önereceğiz.

Nişantaşı, 4 Mart 2013

TÜİK'in hazırladığı Çocuklarla Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması 2013 için kısa bir değerlendirme notu daha gönderdim. Çocuk modülü, nicelik odaklı düzenlenmiş. Yetişkinlere sorulan sorular çocuklara uyarlanmış ancak çocuğa göreleştirilmemiş ve bilişim teknolojilerinin etkilerine yönelik soru düşünülmemiş. Dolayısıyla, henüz ölçek de belirlenmemiş. TÜİK'in yetkilileri

yaş eşliğini 10'dan 6'ya çekmek dışında önerilerimizi dikkate alamayacaklarını, 2014 yılında yeni bir araştırma yapabileceklerini söylemekle yetindiler. Soru: TÜİK, anket çalışmalarından çocuk araştırmalarına ne zaman yönelecek?

Nişantaşı, 5 Mart 2013

Kongre için yurt içi ve yurt dışından davet edeceğimiz uzmanlara mektup göndermeye başladık. Türkiye'de medya pedagoğu, psikoloğu ve sosyoloğu var mı? Yüz yirmi isim üzerinden yaptığımız değerlendirmeden sonra ulaştığımız sonuç şu oldu: Genç araştırmacılardan umutlu olabiliriz. Tanınmış çoğu isim ise çocuk ve medya bağlamında nakilci grubu oluşturuyor... Dünyanın seçkin çocuk medyası uzmanları için bilgi notu hazırlarken çok az ismin önerilmiş olması da düşündürücü.

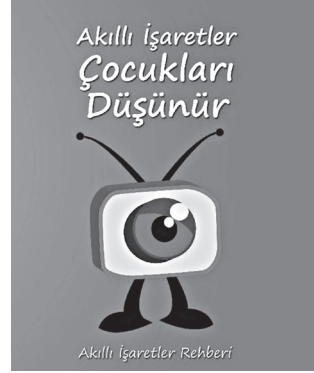
Nişantaşı, 6 Mart 2013

Medya toplumunda çocukluk yaşının giderek küçüldüğü yönündeki görüşü savunanlar çoğalıyor. Bendenizin kanaati de çocukluk yaşının küçüldüğü yönünde.

Britanya'da bir internet sitesi ebeveynler arasında anket düzenlemiş: Uzmanlar, anne ve babaların çocuklarının çok çabuk büyüme telâşında olmalarından şikâyetçi. Siteye görüş bildiren ailelerden dörtte üçü 13 yaşından önce çocuksu özelliklerin yitirildiğini ifade ediyor. Altıda bir gibi bir oran ise, çocuğunun on yaşında masumiyetini kaybettiğinden yakınıyor. 13 yaşın altındakilerin dörtte biri cinsel bir deneyim yaşamış. Sitenin yöneticisi Siobhan Freegard'ın görüşü de bu sonuçları doğruluyor: *Bu sonuç, çağımızda pazarlama, medya ve arkadaş baskısının zehirli bir kombinasyonudur. Çocukları masumiyetten uzaklaştıran, daha ziyade internet pornosu ve magazin medyasının dayattığı ünlü kültürü...* Ne yazık ki medya bağımlısı çocukların tamamına yakını benzer medya kuşatması altında. Medya toplumunda tüketilen çocukluk kavramı üzerinde ne kadar durulsa yeridir.

Nişantaşı, 7 Mart 2013

Kongre ana afişi için çocuk ve yetişkinler farklı tercihleri işaretledi. Çocuklar, *Geleceğe Davetlisiniz*, yetişkinler ise *Seyirci Kalmayın!* Yüksek Sesle

Düşünüyoruz! ifadelerini tercih ettiler. Afişin son düzenlemesi için Kağan Küçük'e son notları gönderdik.

Nişantaşı, 8 Mart 2013

Çocuklar İçin Medya Dünya Zirvesi Vakfı Başkanı Dr. Patricia Edgar'ın uzun cevabi mektubu umudumu çoğalttı. *Strateji Belgesi* hazırlayacak olmamızdan etkilenmiş.

Kongrenin, medyanın çocuklar için yalnızca bir eğlence aracı değil, çocuk gelişimi ve hayat boyu öğrenme süreçleri ile ilişkilendirilmesi yönündeki yaklaşımı ile de hemfikir. Patricia Edgar, yeni medya ile okul deneyiminin dramatik şekilde değiştiğini savunan bir çocuk medyası uzmanı. Önerdiği çocuk medyası uzmanları arasında çoklu zekâ kuramcısı Howard Gardner de var. Gardner, medya ve zihin üzerine çalışmıştı; hayat boyu öğrenme ve yeni medyanın rolü üzerinde çalıştığını bilmiyordum.

Tarabya, 9 Mart 2013

Facebook'ta dolaşan, *Einstein'in Korktuğu Gün Geldi Sonunda...* videosu ilginç. Videoda, Einstein'ın şu sözü dokuz fotoğrafla yorumlanmış: *Korkarım ki bir gün teknoloji, insan iletişiminin ve yakınlaşmasının önüne geçecek ve aptal bir nesil ortaya çıkacak...* Bu sözü doğrulamak için kullanılan fotoğraflar elbette gerçeğin bir yüzü. Dünyanın bütün gençlerinin aynı fotoğraf içinde olmadığı gerçeğinden uzaklaşmamak kaydıyla üzerinde durmaya değer.

Nişantaşı, 12 Mart 2013

Dün gece türkü dinleyerek Çocuk Katılım Yönergesi'nin taslağını yazdım. Aydın Gülan Hoca, 'bir şey anlamadığı' notunu iletince, hak verdim kendisine. Tekrar okuyunca yazdığım taslaktan ben de bir şey anlayamadım. Kongre ve kurultaylar için yazdığım dördüncü yönerge. Üç ayda zihnim iyice yorulmuş. Gece, taslağı gözden geçirdim. Yarın yönerge taslağını Bilim ve Değerlendirme Kurulu'na göndereceğim. Yönerge taslağında yönettiğim kurultay ve kongrelere yönelik felsefemi özetleyen cümle: *Çocuğa ve bildireceği görüşlere saygı, kongre çocuk katılımının temel ilkesidir...*

Tarabya, 15 Mart 2013

Bugün, kongreyi düzenleyen BYEGM, Çocuk Vakfı, RTÜK temsilcileriyle bir araya geldik. Kongre öncesi, sırası ve sonrası yapacağımız çalışmalar için iş bölümünü yeniden gözden geçirdik. RTÜK Başkanı Prof. Dr. Davut Dursun, *Türkiye’de Çocukların Medya Kullanma Alışkanlıkları Araştırması*’ni kurumu adına üstlendi. Kongre ile Çocuk ve Medya Hareketi’nin eş zamanlı başlatılacak olmasına yönelik kaygılarında haklılık payı var. Çocuk ve Medya Hareketi’nin kongre öncesi başlatılacak olması kongreyi gölgelemez; aksine kongre sonuçlarının sahiplenilmesi için toplumsal zeminin oluşması ortamını ortaya çıkarabilir. Denemeye değer...

Tarabya, 17 Mart 2013

Kongrenin Çocuk Katılımı Yönergesi’ni sonuçlandırdık. I. Türkiye Çocuk Hakları Kongresi Başkanı Aydın Gülan Hoca, yönergenin ‘çocuk özeti’ni yazdı. Bu da iyi fikir doğrusu. Yarından itibaren çocuk katılımını 81 ilin okullarına duyurmaya başlayacağız. *Kongre Çocuk Delegeleri* bu kongrenin ana rengini vereceği gibi kongrenin çocuk ikliminde gerçekleşmesini de sağlayacak.

Nişantaşı, 19 Mart 2013

Bu akşam Cüneyt Özdemir’in 5N 1K programında Tayfun Atay’ın medya yorumunu dinledim. Tayfun Hoca’nın analizi nesnel ve gerçekçi. Kanal yarışının arkasından yaşanan dizi patlaması, yarışma programlarına doğru evrildi. Bizde reality show programları tartışıldı önce. Ardından show programları. Diziler, Doğu toplumlarında hikâye anlatma geleneğinin devamı kabul edilebilir. Çocuklar ise yarışma programlarından ziyade şiddet içerikli dizileri ve Muhteşem Yüzyıl’ı izliyor. Sosyal medyanın etkisi ise yüzde 5 sınırında. Sosyal medya mecralarını küçük bir grubun kullanmasına rağmen sosyal medya etkili.

Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı’nın Çocukların Sosyal Paylaşım Sitelerini Kullanım Alışkanlıkları Araştırması’na göre sosyal ağlara üye olabilmek için en düşük yaş 13 olması gerekirken, 9-12 yaş grubu çocukların da sosyal ağ üyesi olduğu ortaya çıkmış. Sosyal ağ üyesi çocukların yüzde 70’inin günde en az bir kere interneti kullandığı belirlenmiş. Erkekler kızlardan daha çok internet kullanıyormuş. Daha da ilginç bir sonuç: İstanbul’da yaşayanlar Ankara ve İzmir’de yaşayanlara göre daha sık internet kullanıyormuş.

Tarabya, 20 Mart 2013

Evde yalnızım. Eşim, bugün Paris'teki Memduh Cemil'in yanına gitti. İkinci sularında eve ulaşmışlar. Memduh Cemil doktora yazım aşamasında yönünü bulmaya çalışıyor. Beşinci yılı. Zamanı iyi yönetemediğinin farkında. Büyük resme odaklanması gerekirken küçük resimlerin derinliklerine daldığı hissediyorum. Mükemmeliyetçi her mizaçta ayrıntıya yönelme eğilimi vardır. Memduh Cemil'le bu yönlerimiz de birbirine benziyor. Demek ki her başlangıcın ve bitişin de bir saati varmış. Birkaç gün annesiyle hasret giderecek. 1. *Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi* ödevine yakalanmış olmasaydım ben de yanına gitmek isterdim. Yine iğneyle kuyu kazıyorum; bakalım son açacağım kuyudan çocuklar su içebilecek mi?

Nişantaşı, 26 Mart 2013

BBC, çocuk ve medya bağlamında yeni bir araştırmanın sonuçlarını açıklamış. Amerika Birleşik Devletleri'nde 11 binden fazla ilkököl çocuğu üzerinde araştırma yapan Tıbbi Araştırma Konseyi (MRC) kötü davranışlarla televizyon izleme arasında bir bağlantı kurmanın yanlış olduğunu açıklamış. Haberin başlığı ilginç: Çocuk yaramazlığıyla televizyon izlemenin ilişkisi yokmuş. Soru: Türkiye bu araştırmaları ne zaman yapmaya başlayacak?

Tarabya, 31 Mart 2013

Kongreye davet edeceğimiz çocuk medyası uzmanlarında ibrenin yurt dışına doğru kaydığını fark ettim. Yurt içinden kongre temalarını dikkate alan çok az sayıda isim geri bildirimde bulundu. Çocuk ve medya konusunda çalışmış isimlere duyuru yapmayı sürdüreceğiz. Son ana kadar da kapıyı açık tutacağız. Üniversitelerde yeni kuşak araştırmacılar ümitliyim. Çocuk medyası çalıştığı bilinen çoğu isim hayal kırıklığı yaşattı bana... Erol Nezih Orhon'un 'ekran kuşağı' yaklaşımı için kongrede özel bir çalışma yapacağız. Erol Nezih Hoca internet, bilgi, TV kuşağı ya da başka bir adla değil 'ekran kuşağı' (Screen Generation) kavramlaştırmasıyla tanımlıyor yeni kuşağı. TV, internet, video oyunları, bilgisayar, laptop ve Ipad hatta cep telefonu dâhil hepsi de farklı birer mecra. Medya, doğası gereği çok farklı ortamı ifade ediyorsa da her birinin bir ortak özelliği var: Ekran. 'Ekran kuşağı' kavramını, hazırlayacağımız İstanbul Çocuk ve Medya Bildirgesi'ne de yansıtabiliriz. Birinci kongrede bilim insanlarımızın çalışmalarını sunacakları ortam hazırlamak görevimiz de önemli. Böylece ikinci kongre için de bir gelenek oluşturmuş oluruz...

Nişantaşı, 1 Nisan 2013

Pakistan'da Taliban tarafından başından vurulan 15 yaşındaki Malala, anılarını kaleme alacakmış. Malala Nobel Barış Ödülü'ne de aday gösterilmiş. Malala'ya birkaç milyon dolar telif de ödenecekmiş. Malala, medyanın pazarladığı son çocuk değil. Eğitim alamayan 61 milyon çocuğu anlatacakmış Malala. Birileri de dünyayla dalgasını böyle geçiriyor işte.

Nişantaşı, 4 Nisan 2013

Baz istasyonlarının güvenlik mesafesini dikkate alan var mı? 10 watlık bir baz istasyonunun güvenlik mesafesi 10 metre. *AB REFLEX Araştırması*'na göre cep telefonlarının ve baz istasyonlarının kullandığı frekans bölgesindeki radyasyonun DNA kırılmalarına, gen değişikliklerine neden olduğu ileri sürülüyor. RF alanlarında çocukların daha kolay etkilendiği tespit edilmiş. Bunun nedeni, fizyolojik açıdan çocukların gelişmekte olan sinir sistemine sahip olması. Beyin dokularında daha fazla su ve iyon konsantrasyonu olduğundan RF enerjisini kafada daha fazla tutmalarına neden oluyormuş. Vücudun ısı yükünü dağıtmakta çocuklar ile yetişkinler arasında fark azmış. Çocuk ve Medya Stratejisi Belgesi'ni hazırlarken bu konuda stratejik amaç ve eylem yazmalıyız.

Nişantaşı, 5 Nisan 2013

Kongreyi 56 bin örgün eğitim kurumuna duyurduk. 16 bin dernek yanında 6 bine yakın sosyal bilimcinin e-postasına kongre duyurusu gönderildi. Çocuk ve Medya Hareketi'ne ilgi daha fazla. Ancak, ne kongre ne Çocuk ve Medya Hareketi'nin tanıtımıyla ilgili görseller ne de kamu spotları tamamlanabildi. Gazete ilanları hazır. Bu çalışmalar için, sponsorlardan gelecek destek dışında bir kaynak da yok. Ankara hep böyle midir? Çocuğa yönelik ödevlere öncelik verilecek zamanların hâlâ çok uzağındayız. Bu konuda Ankara'nın ezberini tekrar ediyor siyasi iktidar. Yakın bir gelecekte bu anlayışın değişme ihtimali de yok...

Nişantaşı, 12 Nisan 2013

Sabah saatlerinde web portalı ve Sosyal Medya Stratejisi için Adinteractive Ajansı'na beşinci defa gittim. Judo Ajansı adına Kağan Küçük Çocuk ve Medya Hareketi ile kongrenin tanıtımı için yaptığı çalışmalarla biçimlenecek web portalı. YouTube'u değil Vimeo'yu tercih ettik. Vimeo çocuklar için daha güvenilir bir mecra...

Öğleden sonra RTÜK'ün İstanbul Bölge Müdürlüğü'nde Kongre Başkanımız Halûk Yavuzer Hoca, Korkut Tuna Hoca, Strateji Danışmanımız Necmettin Oktay, Ahmet Akçakaya ve bendeniz RTÜK Başkanı Davut Dursun ve ekibiyle bir araya geldik. *Türkiye'de Çocukların Medya Kullanma Alışkanlıkları Araştırması* için hazırlanan 58 soruluk modülü değerlendirdik. Nicel ağırlıklı sorulardan oluşan modülün etki ölçmeye de yer vermesi gerektiği hususunda görüş ayrılığı ortaya çıktı. Necmettin Bey, *Strateji Belgesi* için etki ölçmeye ağırlık veren bir araştırma beklediğimizi tekrar izah etti. Araştırmanın okullarda değil hane halkı üzerinden yapılmasını, ölçek konusu için uzman bir danışmanın belirlenmesini, yaş sınırının 6'ya çekilmesini ve yazılı medya çerçevesinin yeniden gözden geçirilmesini önerdim. Araştırma için hafta ortasında tekrar bir araya geleceğiz.

Tarabya, 13 Nisan 2013

Sabahın erken saatinde Korkut Tuna Hoca'mızı evinin önünden aldım ve Cevizlibağ Polis Eğitim ve Kongre Merkezi'ne ulaştık. *Türkiye Çocuk ve Medya Stratejisi Çalıştayı* için ilgili paydaşların temsilcileriyle bir araya geldik. Bendenizin konuşmasından sonra Kongre Başkanımız Halûk Yavuzer Hoca'yı dinledik. Halûk Hoca, kongrenin 'sihirli değneği' ilan ediverdi bendenizi. Strateji Danışmanımız Necmettin Hoca, TÜBİTAK-TÜSSİDE'de sürdürdüğü yöntemle hazırlayacağımız stratejinin amacını ve işlevini tanıtan bir konuşma yaptı. Zarflara koyduğumuz çalıştay belgeleri ile fotoğraf çektik ve çocuk ve medya çalışmasının ilk somut adımını atmış olduk.

Akşama yakın bir saatte Kazlıçeşme'deki aile mezarlığımızı ziyaret ettim. Bayramdan bu yana anneciğimin mezarını bile özlemişim. Memduh ağabeyimin ayakucundaki manolya tutmuş; bu yazı da iyi geçirirse toprağa yeniden kök salabilir.

Nişantaşı, 17 Nisan 2013

RTÜK'ün yapacağı, *Türkiye'de Çocukların Medya Kullanma Araştırması 2013*'ün soru modülü üzerinde Halûk Yavuzer, Korkut Tuna, Necmettin Oktay'la çalıştık. Yaş grubunu 7'den 6'ya, soru sayısını 58'den 40'a çektik. Soruların bir kısmını tutum yanında etki üzerine odakladık. *Strateji Belgesi* için etkiye yönelik sonuçlar daha gerekli olacak. Araştırmanın ölçeği konusunda bilimsel danışmanın karar vermesini; uygulamanın okulda değil aile ortamında yapılmasını önerdik.

Strateji Belgesi için dört önemli araştırma daha yapmak gerekecek: Çocuk ve velilerden veri toplayarak bir araştırma yapılmalı. İkinci araştırma medya kullanımını etkileyen faktörler ve medya kullanma sıklığına yönelik olmalı.

Üçüncü araştırma patolojik medya kullanımını içermeli. Dördüncü araştırma ise medya içeriğini tüketme alışkanlıklarına odaklanmalı. Nicel araştırmalar nitel araştırmalarla sınanmalı. Bu çalışmalar yapılmadan *Türkiye Çocuk ve Medya Haritası*'nı hazırlamak imkânsız gibi.

Nişantaşı, 26 Nisan 2013

Türkiye’de yıllardır çocuklar sinema, reklam ve televizyon sektöründe çalıştırılıyor. Bu amaçla kurulan ‘çocuk ajansları’nın sayısı bir hayli fazla. Bu ajanslar yanında gıda ve moda sektörü nedeniyle de bebek ve çocuk ajansları çoğalmış. Oyuncular Sendikası, ILO ile 2011’de ‘Bu Sette Çocuk Var!’ kampanyasını başlatmıştı. İş Yasası’nın ‘Çalışma yaşı ve çocukları çalıştırma yasağı’ başlıklı 71’inci maddesinin yeniden düzenlenmesi gerekiyor. Oyuncular Sendikası’nın önerdiği madde, ‘Sanatsal ve kültürel faaliyetlerde çalışan çocukların çalışma koşulları yönetmelikle düzenlenir.’ ibaresinden ibaret. www.busettecocukvar.org sitesinde yönetmelik için önerilen görüşler arasında ‘36 aylıktan küçük çocuklar çalıştırılmamalı’ ifadesi yer alıyor. Bunu bebek ve çocuklarını âdeta yarışircasına ajans kapılarına götüren anne ve babalara anlatmanın bir yolunu bulmalıyız.

Tarayba, 27 Nisan 2013

Strateji Belgesi Çalıştay Raporu’nu dün gece okudum.¹ Necmettin Oktay’ın 13 Nisan’daki çalıştay çıktılarından hareketle düzenlediği rapor çocuk ve medya konusunda Türkiye’nin çekilmiş ilk fotoğrafı kabul edilebilir. Çalıştay Raporu, Çocuk ve Medya Hareketi ile Kongrenin ilk somut ürünü. Alan uzmanları ile Eskişehir, Ankara ve İstanbul’da düzenleyeceğimiz Odak Grup Toplantıları’nda *Strateji Belgesi*’nin çerçevesi belirlenecek.

Nişantaşı, 29 Nisan 2013

Öğle üzeri Çocuk Vakfı’na ulaştığımda Çocuk ve Medya Hareketi ile kongrenin basılmış afişlerini gördüm. 10 Eylül 2012 tarihinden bu yana süren

1 Çocuk ve Medya Stratejisi Belgesi için hazırlanan rapor *1. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi*’nde müzakere edilmek üzere 13 Nisan 2013 tarihinde İstanbul’da alanın bütün bileşenlerinin katılımı ile çalıştay gerçekleştirilmiş, ardından alan yazını uzmanları ile 9 Mayıs’ta Eskişehir’de, 10 Mayıs’ta Ankara’da, 14 Mayıs’ta İstanbul’da üç ayrı odak grup toplantısı düzenlenmişti. *Strateji Belgesi Taslağı*’nı hazırlamak amacıyla belirlenen Yazım Grubu, 25 Haziran-15 Ağustos 2013 tarihleri arasında Birinci Taslağı sonuçlandırmış ve başta Kongrenin Çocuk ve Yetişkin Delegeleri olmak üzere, alanın bütün bileşenlerinin görüşüne sunulmuştu. (www.cocukvemedyahareketi.org)

hazırlıkların somut örnekleri ortaya çıktıkça kongre merdiveninin de ıslık çaldığını hissediyorum. Afişleri Yasemin, Elif ve Ali ile giriş katının camlarına asınca Çocuk ve Medya Hareketi'nin başladığına karar verdik.

İçinde bulunduğumuz dönem siyasetin şirazededen çıktığı günler. 'Çözüm süreci' ortamı çocuk ve medya sorunları üzerinde düşünmeye ve konuşmaya çok uzak... Tarlayı bahçeye dönüştürmek için ekilecek tohum, dikilecek bitki için zaman kadar iklimin de uygun olması gerekir. Medya da sürece uygun değil. Patikadan ana yola çıkabilirsek belki bizden sonrakiler daha kolay yol alabilir.

Nişantaşı, 6 Mayıs 2013

Yüz yirmi günün sonunda Çocuk ve Medya Hareketi ile kongrenin kamu spotlarını bugün dinledik ve seyrettik. Ahmet Akçakaya, Can Soysal, Abdülhamit Avcı'la 44 ve 34 saniyelik yapımları beğendik. Medya üzerinden değil, çocuk üzerinden medya vurgusunun yapılmasını öngörmüştük. Böylece çocuktan medyaya doğru bir anlatımı tercih etmiş olduk. Kağan Küçük, birkaç aydır çocuk ikliminde yaşıyor. Yapım ekibi bütçeyi dikkate almadan özenmiş ve iyi bir film çıkmış ortaya. Bu günlerde hükümet, kamu spotları ile âdeta 'icraatın içinden' uygulaması yapıyor. Televizyonlarda yayınlanan kamu spotlarının çoğunluğu ise niteliksiz yapımlar.

Nişantaşı, 9 Mayıs 2013

Dün Ankara, önceki gün ise Eskişehir Odak Grubu Çalışması gerçekleşti. Necmettin Hoca, iki odak grubunun da verimli geçtiğini söyledi telefonda.

Beş aydır yurt içi ve yurt dışından çocuk medyası uzmanlarına gönderdiğimiz davet mektuplarına karşılık şimdiye kadar 40 bildiri özeti geldi. Kongre Başkanımız Halûk Yavuzer Hoca ile bugün son değerlendirmeyi yaptık ve bildiri özetlerini Bilim ve Değerlendirme Kurulu'nun incelemesine sunduk. Haziran ayının ortalarına kadar gelecek bildiri özetlerini dikkate alabileceğiz. Kongre Programı'nın içeriğine Ağustos ve Eylül aylarında sonuçlanacak araştırmaları da dâhil edeceğiz. *Strateji Belgesi* ise başlı başına bir kongre.

Nişantaşı, 10 Mayıs 2013

Çocuk ve Medya Hareketi ile kongrenin ortak web sayfası saat 15.00'te yayına girdi. Çocuk ve yetişkin bölümlerine yüklediğimiz içerikleri zenginleştirmemiz gerekecek. Her gün 16.00-16.40 saatleri arasında chat odası çocuk ve yetişkinler için yayında olacak. Sosyal Medya Stratejisi'nin günlük programı ise 3 Mayıs'ta uygulanmaya başladı...

Türkiye’de siyasi hava sisli puslu. Çocuk ve medya konusunun gündem oluşturması imkânsız gibi. Tayfun Atay’ın, Radikal gazetesinde *Turnusol Kâğıdı* köşesindeki, Çocuk, medya ve devlet yazısı kongre ve *Strateji Belgesi*’ne odaklı. Tayfun Hoca Ankara Odak Grubu Toplantısı’na katılmış. İzlenimlerini şu cümle özetliyor: *Devlet, çocuğun medyaya yönelik ‘kültürel ilgisi ile medyanın çocuğa yönelik göz ardı edilemez ‘ticari’ ilgisi arasında denge oluşturmaya yönelik formül arıyor. 1977’den bu yana ve özellikle de 10 Eylül 2012’den bugüne sürecin içindeyim. ‘Devlet’ katında ya da ilgili kişilerde bu yönde bir ‘formül’ arayışı olduğundan haberim yok!*

Çocuk ve Medya Hareketi’nde de, *Kongre Projesi*’nde de ‘devlet’in tek cümlesi yok henüz. BYEGM’nin bir kongre düzenleme önerisiyle başlayan bu sürecin ana fikri Çocuk Vakfı’na aittir. BYEGM’nin ve Başbakan Yardımcısı Bülen Arınç’ın bu ana fikri sahiplenmesi, üç aylık bir tereddüt döneminden sonra RTÜK’ün sürece dâhil olması ise kongrenin Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç’ın himayelerinde gerçekleşecek olmasındandır. Tayfun Atay’ın yazısında ‘devlet’in ‘formül’ aradığı tespiti ise, bir temenni olarak da olsa sorumluları uyandırabilir mi? Çocuk hakları ile ilgili *Strateji Belgesi*’ni askıda tutan bir siyasi heyetin 10 yıllık ‘çocuk’ karnesine rağmen umutsuz değilim. Bugün Ankara’dan arayan Sedat Sever’in hatırlattığı gibi, alınganlık gösterenler çocuk ödevine başlamasın. Zafer peşinde değilim...

Tarabya, 14 Mayıs 2013

Strateji Belgesi İstanbul Odak Grup Toplantısı’nı 10 alan uzmanıyla bugün gerçekleştirdik. İstanbul Vilayetler Evi’nde sabah 09.00’da başlayan çalışma, ikinci sonrasına kadar sürdü. Necmettin Oktay’ın yönetimindeki strateji çalışmaları ile çocuk ve medya haritasının duraklarını da işaretlemeye başlamış olduk. Çocuktan medyaya doğru bir süreç tercih edilecek. İstanbul Odak Grubu’nda yazdığımız vizyon cümlesi şöyle: Çocuğa saygı ve çocuk hakları kültürü temelinde içerik sağlayan bir medya ile çocuk ve yetişkinlerin etkin medya okuryazarı olduğu bir Türkiye.

Nişantaşı, 16 Mayıs 2013

Kongre Programı’nın içeriği ana başlıkları ile belli oldu. Dün, Bilim ve Değerlendirme Kurulu’nun bildiri özeti sonuçlarını açıkladık. Yurt içi ve yurt dışından davet mektubu gönderdiğimiz çocuk medyası uzmanları kongrede bildiri ağırlıklı sunum yapacak. Kongreye çocuk başvurusu için gerekli duyuru ve tanıtım çalışmalarına devam ediyoruz. Üç haftadır afişler Ankara’da. BYEGM gönderim işini henüz sonuçlandıramamış. 13 Mayıs’tan

itibaren kongre ilanlarının ulusal gazetelerde yayımlanmasını planlamıştık. Basın İlan Kurumu yanında gazetelerin genel yayın yönetmelerine de özel mektuplar gönderdik. RTÜK'ün bugünkü toplantısında, Çocuk ve Medya Hareketi ile kongrenin tanıtım filmleri için kamu spotu kararı alınmış. Ulusal televizyonların yöneticilerine yarın mektup göndereceğiz. Bugünden itibaren okullar kapanana kadar kongreye çocuk katılımını sağlamayı amaçlayan çalışmalara odaklanmamız gerekecek.

Nişantaşı, 24 Mayıs 2013

Çocuk ve Medya Hareketi ilgi görecek mi? Sosyal medyada ilk yansımaları başladı. Çocuk ve yetişkin el kitapları Judo Ajansı mutfağının özenli tasarımlarıyla basıldı. Tanıtım filmi 27 Mayıs'tan itibaren televizyonlarda yayınlanacak. Paydaşlık önerdiğimiz STK'lar çok mesafeli. Medya kuruluşları daha da uzak. Kasımdaki kongreye kadar bizzat STK, medya, medya meslek kuruluşlarının içinde yer alacağı bir etkinlik de gerçekleştirebiliriz. Medya gemisi gibi bir etkinlik düşünebiliriz. 150 günün sonunda, Strateji Belgesi'ne odaklanmamız daha gerçekçi olacak.

Nişantaşı, 27 Mayıs 2013

Çocuk ve Medya Hareketi'nin medya tanıtım toplantısını Başbakanlığın Beşiktaş'taki ofisinde gerçekleştirdik. Sabahın erken saatinde Ahmet Kerem de koşarak geldi toplantıya. 150 günün sonunda Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç'ın himayelerinde gazete ve televizyonların genel yayın yönetmenleriyle düzenlediğimiz bu ilk buluşmaya katılım memnuniyet vericiydi. Kenan Işık'ın sunuculuk yaptığı programda Çocuk ve Medya Hareketi'nin amacını ve işlevini anlatırken ter içinde kalmışım. Kalp krizinden bu yana üçüncü defa kalp çarpıntım oldu. Kongrenin ilk çocuk delegelerini de dinledik bugün. 8 çocuğumuzun konuşamamış olmasından ise derin üzüntü duydum. Her birinden ayrı ayrı özür dilesem ve öğleden sonra arasam da çocuklara karşı hâlâ mahcubiyet içindeyim. Kongre Başkanımız Halûk Yavuzer Hoca da kısa, çocuk medya konusunu kuşatıcı bir konuşma yaptı. Bülent Arınç Çocuk ve Medya Hareketi ile kongreyi sahiplendiğini hissettirdi bize. Çocuk ve Medya Hareketi'nin sivil bir hareket olarak başlaması ve sürmesi hâlinde sonuç alınabileceğine yönelik önerime destek vermiş olması da önemli. RTÜK, Çocuk ve Medya Hareketi'ne mesafeli. TRT Genel Müdürü İbrahim Şahin, toplantı sona erdikten epey sonra yanıma geldi. İbrahim Bey TRT'den emekliye olarak ayrıldığını unutmuş... Ahmet Kerem'le başlayan günün en güzel anlarından biri Halûk Hoca, Korkut Hoca ve Ahmet Kerem'le çektiğimiz fotoğraf oldu...

Nişantaşı, 30 Mayıs 2013

Anadolu Ajansı'ndan gelen iki muhabir ile çocuk muhabirliği üzerine konuştuk. 27 Mayıs'taki Çocuk ve Medya Hareketi medya tanıtım toplantısında Anadolu Ajansı Başkanı Kemal Öztürk, gazetecilik merakı olan çocukların da kongre programında yer almasını önermişti. Çocuk delege olmak için gazetecilik merakı olan çocuklar da başvuruda bulunabilir. Önerdiğimiz “çocuk muhabirliği” çocuk hakları kültürü temelinde çocukları koruyan ve savunan bir meslek ve uzmanlık alanı. Çocuğa saygılı, çocuk haklarının bilincinde, sorumluluk sahibi, bir tür çocuk savunuculuğu -medyada çocuk ombudsmanı-. Çocuk hakları konusunda sorumlu haber yapma becerilerini gerektiren bu meslekten kaç yetkin isim var Türkiye’de. Soruyu, “Var mı?” diye de sorabilirim. Son yıllarda “hak temelli” gazetecilik ya da çocuk odaklı habercilik mesleğinin konuşulmaya başladığı söylenebilir.

Çocuk muhabirliğinin uluslararası kuralları var mıdır? İnsan Hakları Sözleşmesi ve Çocuk Hakları Sözleşmesi evrensel ve vazgeçilmez haklar olmakla birlikte, bu meslek için henüz ‘evrensel’ standartlar oluşturulmamıştır. BBC’nin çocuk ilkelerinin başında “çocuk refahının” daima güvence altına alınması birinci ilkedir. Hak ihlallerini görmezden gelmeyen bir habercilik anlayışı, çocuk muhabirliğinin olmazsa olmaz kuralı kabul edilebilir. Etik ilkeler bağlamında, “zararın sınırlandırılması” ölçütü ise anahtar bir kavramdır. Gereksiz bilgilerin habere girmesi de denebilir “zararın sınırlandırılması” ölçütüne. Ölçüt, çocuğun itibarını zedeleyecek bilgilere yer verilmemesi, haberin çocuğa verilecek zararı aza indirmeye; çocuğun kendisine saygı gösterilme, özel hayatı ve mahremiyetini koruma, şeklinde özetlenebilir. Anadolu Ajansı'ndan genç muhabirlere küçük de olsa pencere açmak amacıyla birkaç tema üzerinden soru sordum: Bir engelli, suça sürüklenmiş, erken evlendirilmiş kız ya da erkek çocuk, şiddet, ekonomik ya da cinsel istismar mağduru bir çocukla röportaj yapacak muhabirimiz var mı? Çocuk ve Medya Hareketi çocuk muhabirliği için uluslararası standartta bir eğitim semineri düzenlemeye öncülük edebilirse bahtiyar olacağım...

Nişantaşı, 4 Haziran 2013

Strateji Belgesi için 9-18 yaş grubu çocuk görüşü alınması kolay olmayacak. Necmettin Oktay stratejinin amacı ve işlevini açıklayan ön bilgi notu hazırlamıştı. 4 soru belirledik. Web portalında hazırladığımız bölümde çağrı mektubuna yer verdik ve bugün medyaya duyurduk çocuk görüşü alınacağını. 1 Eylül’e kadar gelecek görüşleri Strateji Yazım Grubu’na iletacağız.

Nişantaşı, 5 Haziran 2013

Kongre Başkanımız Halûk Hoca'nın başkanlığında çocuk medyası temsilcileriyle bir araya geldik. Çocuk televizyonlarının yöneticileri arasındaki görüş farkı televizyonların amaç farklılığından kaynaklanıyor. Yerli yapım oranı neredeyse sıfır olan çocuk televizyonları var ülkemizde. Reyting sistemi dışında olanlar ise çoğunlukta. Toplantının en güzel sorusunu TRT Çocuk'un çocuk muhabiri Oğuzhan İbiş sordu: Televizyonlarda çocuk var mı?

Nişantaşı, 6 Haziran 2013

Necmettin Oktay, Strateji Belgesi Odak Grup Çalışması Raporu'nu sonuçlandırdı. Bugün, süreçle ilgili katılımcılara ve Kongrenin bütün paydaşlarına iletileceğiz raporu. Strateji Belgesi Çalıştay Raporu'ndan hareketle Eskişehir, Ankara, İstanbul Odak Grupları'nın hazırladığı Odak Grup Çalışma Raporu, çocuk ve medya konusunda koruyucu yaklaşım yanında önleyici ve içerik geliştirici Stratejik Amaçlara ağırlık veren bir eğilimi yansıtıyor.

Nişantaşı, 7 Haziran 2013

Çocuk ve Medya Stratejisi için anne-baba ve her yaşta yetişkinin görüşüne başvuracağız. Necmettin Oktay ile yaptığımız değerlendirme sonunda üç soru belirledik ve bugünden itibaren duyuru yapmaya başladık. Anne-baba ve yetişkin görüşü alınmasını Çocuk ve Medya Hareketi ile de ilişkilendirmekte yarar var.

Tarabya, 9 Haziran 2013

Kongrede yurt dışından bildiri sunacak çocuk medyası uzmanlarının bildiri özetlerini ikinci kez okudum bugün. Türkiye'nin çocuk medyası için çok yol alması gerekecek: Aric Sigman'ın bildiri özetinin son cümlesi ise bendenizin Strateji Belgesi hazırlanmasını gerekçelendirirken açıkladığım görüşle örtüşüyor: *Batı Avrupa'daki ve Kuzey Amerika'daki çocuklar ekran karşısında uzun zaman geçirseler de Türkiye erken müdahalelerle benzer sıkıntıları önleyebilecek bir konumdadır... Çocuk ve Medya Stratejisi'ni Koruyucu Politikalar, Medya Okuryazarlığına dayalı Önleyici-Yetkilendirici Politikalar, İçeriği Geliştirici Pozitif Politikalara dayandırmamız gerekecek. İstanbul Çocuk ve Medya Bildirgesi'nin giriş bölümünde bu yönde bir içeriğe de kısaca yer vermek mümkün olabilir.*

Çocuk ve medya fotoğrafının ucu bucağı yok. Her yeni araştırmamızın sonuçları çocukluğun nasıl bir medya kuşatması içinde olduğunu fark etmemizi sağlıyor. İçim acısa da bu bilgiler yola çıkmamızı kolaylaştıracak.

Dafna Lemish'in sunacağı araştırma, çocuk televizyonlarında yer alan cinsiyet ve ırk temsillerindeki eşitsizliği belgelemesi bakımından önemli: Televizyon ekranlarında erkekler kızlara oranla iki kat daha fazla. Beyaz ırktan karakterler ekranda daha baskın; dünya genelinde yayınlanan çocuk programlarının büyük çoğunluğu Kuzey Amerika kaynaklı. Ellen Wartella'nın 1980 sonrası çocuk obezitesinin iki kattan fazla arttığı vurgusuna Sandra L. Calvert yorumlar gibi: *Modern tarihte ilk defa, aşırı kilolu veya obez olmalarından kaynaklanan sağlık sorunları nedeniyle çocukların ebeveynlerinden daha kısa ömürlü olacağı tahmin ediliyor.* Bu sonuç, yoksul çocukları düşünenler için fantastik bir bilgi değil, çağımızın önemli bir çocuk gerçeğini yansıtan ve can acıtan bir bilgidir. Çocuk hakları alanının giderek genişlediğinin farkındayım. Çocuk hakları ne ülkelerle ne de kıtalarla sınırlı. Yeni bir savunma ve örgütlenme olmadan çocuk ve çocukluğun önündeki engelleri kaldıramayacak insanlık.

Tarabya, 25 Haziran 2013

Strateji Belgesi Yazım Grubu'yla İstanbul Vilayetler Evi'nde çalışmaya başladık sabah saatlerinde. İlk yazım grubu Necmettin Oktay, Fatma Selda Bülbül, Nilüfer Pembecioğlu, Elif Gizem Uğurlu, Nurullah Öztürk, Sedat Şimşek, Can Soysal, Adnan Altun, Ebubekir Çakmak, Murat Emrelli ve bendenizden oluştu. Strateji Danışmanımız Necmettin Oktay'ın yönetiminde üçüncü strateji yazım süreci içindeyim. Çocuk ve medya odaklı bu çalışma hayata geçebilecek mi? Yaşayıp göreceğiz. *Strateji Belgesi'nin* vizyon cümlesi taslağını yazabildik öğleye kadar: Çocuğa saygı ve çocuk hakları kültürü temelinde bir çocuk-medya ilişkisi için; paydaşların sorumluluklarının bilincinde olduğu medya okuryazarı bir Türkiye...

Stratejilere rengini veren, ilke ve değerlerdir. Çocuğun masumiyeti ve hak sahibi bir birey olması yanında çocuğa saygı anlayışını yansıtan bölümü yazmak da kolay olmadı. Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin ölçüt ve ilkeleri yanında çocuk dostu medyayı tanımladık ve şu ilke ve değerleri yansıttık taslak metne: Çocuğun masumiyeti ve hak sahibi birey olması, çocuğa saygı, çocuğun öncelikli yüksek yararı ve çocuk haklarının ilkeleri; farklılıklara, evrensel değerlere, medeniyet ve kültürel değerlere saygı...

Tarabya, 26 Haziran 2013

Strateji Belgesi'nin stratejik amaçlarını -küçük vizyonlarını demek daha doğru-belirledik ve göstergelerini yazdık. Dün, medeniyet ve kültür değerlerimiz

saygılı, bugün kültürel ve yerel değerlere uygun medya içerikleri geliştirmek ifadelerine çekinceli yaklaşan arkadaşlarımızı dinledik. Etkilenen taraf çocuk ve etkileyen taraf medyaya yönelik stratejik amaçları belirlerken çocuk, ebeveyn ve yetişkinler yanında toplumun izleme süreçlerine yönelik modelleri de öngördük. Gelecek hafta stratejik amaçların eylemleri üzerinde bir günlük çalışma gerçekleştireceğiz ve birinci taslağı sonuçlandıracağız... Bugünün anısına Nurullah Öztürk'ün el yazısı ile yazdığı ilk vizyon cümlesini yazdık ve belgeyi imzaladık. Çocukluk tarihine bizden küçük bir armağan...

Nişantaşı, 27 Haziran 2013

Çocuk ve Medya Karikatür Sergisi ve Albümü için karikatür sanatçılara mektup gönderdik. Geri bildirim yapanların sayısı çok az. Kongreyi düzenleyen kuruluşlar arasında BYEGM ve RTÜK'ün olması nedeniyle karikatürcülerin mesafeli davrandığı açıkça fark ediliyor. Türkiye'de siyasi hava hâlâ gergin.

Tarabya, 4 Temmuz 2013

Strateji Belgesi'nin ikinci Yazım Grubu Çalışması için yine İstanbul Vilayetler Evi'nde bir araya geldik. Okuma kültürü konusunda Sedat Sever Hoca'dan istediğim stratejik amaç ve göstergeleri de yansıttık belgeye. On iki stratejik amacı olan ilk taslağın eylemlerini belirledik. Eylemlerin kamu kurum ve kuruluşları ağırlıklı olması Strateji Belgesi'ne 'resmî' boyut kazandırması yanında, belgenin ana rengini devletin vereceği anlamına da geliyor. Medyanın, medya meslek kuruluşlarının ve toplumun merkezde olacağı bir eğilimi stratejik amaçlara ve eylemlere yansıtmakta yarar var...

Nişantaşı, 5 Temmuz 2013

RTÜK'ün hazırladığı Türkiye'de Çocukların Medya Kullanma Alışkanlıkları Araştırması Ön Raporu'nu bugün okudum. 26 il örnekleme üzerinden yapılan araştırma 6-18 yaş grubundan 4.306 çocukla gerçekleştirilmiş. Kasaba-köy örnekleme yüzde 5,1 çocuk katılmış. Bu evrene göre köy çocuklarının medya kullanma alışkanlıkları hakkında bir fikir edinmek zor. Yüzde 97,9 evde televizyon, yüzde 73,7'sinde bilgisayar var. İnternet oranı yüzde 63. Genel örnekler üzerinden toplam cep telefonu sayısı 72 (yüzde 1,7). Önem derecesine göre kitap/gazete/dergi yüzde 70.7 ile ilk sırada, yüzde 60.8 ile internet ikinci, cep telefonu yüzde 45 ile üçüncü, yüzde 39,5 ile televizyon beşinci sırada. En çok zaman ayrılan medya sıralamasında 1 saat 55 dakika ile televizyon birinci, 1 saat 48 dakika ile internet ikinci, 2 saat 39 dakika

ile cep telefonu üçüncü sırada. Kitap/gazete/dergiye ayrılan süre 1 saat 32 dakika. Bilgi edinme üzerindeki etkisi bakımından yüzde 80,4 ile kitap/gazete/dergi, birinci sırada, ikinci sırada yüzde 61,7 ile internet, yüzde 59 ile televizyon üçüncü sırada. Hayal gücünün gelişimi üzerinde en etkili medya yüzde 76,9 ile kitap/gazete/dergi. Yüzde 54,9 ile televizyon ikinci, yüzde 53,3 ile internet üçüncü sırada. Araştırmada iletişim araçlarının davranışlarınız üzerinde etkisi konusunda en etkili medya yüzde 71.1 oranıyla kitap/gazete/dergi ilk sırada çıkmış. İnternet yüzde 38,7 ile ikinci, televizyon yüzde 34 ile üçüncü sırada. Hafta içi en çok televizyon izlenen saat 18-21 arası (yüzde 53,1), hafta sonu ise bu oran yüzde 44'e düşüyor. "Neden televizyon izlersiniz?" sorusuna "boş vaktimi değerlendirmek, vakit doldurmak için" cevabı yüzde 38,6 ile ilk sırada. "Televizyonda izlemekten hoşlandığınız ilk üç program türü" sıralamasında çizgi film, yerli dizi ve yarışma programları yer almış. "Televizyonu kimlerle izlersiniz?" sorusuna ailemle (yüzde 81,3), tek başıma (16,5) cevabı verilmiş. Hiç radyo dinlemeyenlerin oranı yüzde 64,4. Örneklerin yüzde 46,3'ünde cep telefonu var. Cep telefonu konuşma için (yüzde 96,9), mesajlaşma için (yüzde 87,5) kullanılıyor. Örneklerin yüzde 76.2'si internet kullanmıyor. İnterneti ödev veya öğrenmek için (yüzde 60), sosyal medya ağlarına katılma (yüzde 15,1), oyun oynama aracı (yüzde 13,8) olarak tercih ediliyor. Kitap (ders kitabı dışında) yüzde 81,5'i düzenli okuduğunu belirtmiş; yüzde 35,5'i bilgi edinmek, yüzde 12,3'ü ise okumayı geliştirmek ve okumayı sevdiğinden, cevabını vermiş. En çok okumaktan hoşlanılan tür hikâye (yüzde 39). "Neden kitap/gazete/dergi okumuyorsunuz?" sorusuna ankete katılanların yüzde 26'sı, "okumayı sevmiyorum", yüzde 17.8'i "sıkıcı buluyorum", 11,7'si "ilgimi çekmiyor", yüzde 10,5'i ise "vaktim yok" cevabını vermiş. Bu araştırmanın sonuçları dikkate alındığında, *Strateji Belgesi*'nde okuma kültürü odaklı strateji ve eylemlerin yer alması çok daha ağırlıklı öneme sahip.

Tarabya, 21 Temmuz 2013

Bugünkü *Taraf* gazetesinde yer alan haberin başlığı: *Yılda 7 bin çocuk istismara uğruyor*. Haberin devamını okurken içimde acımayan yer kalmadı... Türkiye, Google arama motorunda "child porn/çocuk pornosu" kelimeleriyle en çok arama yapılan ülke. 13-19 yaş grubu cinsel görüntü aramasında da dünya birincisiymişiz. Medya ile ilgili şu boyut da dikkat çekici: Görüntü ve videoları yayınlanan çocuk sayısı 36 bini aşmış. Bu çocukların yüzde 42'si yedi, yüzde 77'si de dokuz yaşın altındaymış. Daha da vahim bir gerçek de şu: İnternette fotoğrafları yayınlanan çocukların yalnızca yüzde 1'i tespit edilebiliyormuş. Bu konuda, Çocuk ve Medya Stratejisi'ne bir eylem yazmak gerekecek...

Nişantaşı, 25 Temmuz 2013

Çocuk ve Medya Hareketi ile kongrenin en önemli armağanı *Strateji Belgesi* olacak. Türkiye dışından çocuk medyası uzmanları da bu belgeyi merak ediyorlar. Hazırlayacağımız koruyucu, yetkilendirici ve içerik geliştirici işlevi olan *Strateji Belgesi* ilk kez hazırlanmış olacak ülkemizde. Hükûmet kuruluşları, medya sektörü ve düzenleyici bütün tarafların katılımı kısmen sağlanabildi. Birinci taslağı koruyucu, önleyici -yetkilendirici- ve içerik geliştirici muhteva üzerinde yapılandırıyoruz. İngiliz Çocuk Medyası Vakfı Direktörü Greg Childs, bugün gönderdiği notta strateji çalışmalarını araştırmaya dayalı olarak gerçekleştirdiklerini belirtti. RTÜK'ün ve TÜİK'in sonuçlandırmak üzere olduğu iki araştırma bu bakımdan önemli.

Nişantaşı, 27 Temmuz 2013

Kongre Başkanımız Halûk Hoca'nın başkanlığında düzenleyici üç kuruluşun temsilcileri Çocuk Vakfı'nda bir araya geldik. Çocuk ve Medya Hareketi başladığı noktada. BYEGM ve RTÜK'ün kongreye odaklanmaktan yana bir eğilimi var. RTÜK Başkanı Davut Hoca, *Strateji Belgesi*'ne ve kongreye çocukların delege olarak katılmasına ve görüş bildirmesine de şimdilik mesafeli. Korkut Hoca, kongrenin çocuğun görünür olması ve görüş bildirmesi amacıyla düzenlediğini hatırlatmasına rağmen Davut Hoca ile aramızdaki anlayış farkı derin. Çocuk ve yetişkin delegelerin birlikte görev yaptığı geleneği başlatmak kadar sürdürmek de önemli. Çocuk Vakfı yıllardır hem sorunu tespit etmek hem de çözüme yönelirken, bu sürecin içinde çocuğun olmasından yana bir yaklaşımı öneriyor. Sözü fazla uzatmaya gerek yok: Hayatın hiçbir alanında çocukları dinlemeye hazır değiliz...

Nişantaşı, 30 Temmuz 2013

Çocuk ve Medya Hareketi ile kongrenin logosunun Samsung'un, elinde balon havaya sıçramış çocukla benzerliği iddiası Judo Ajans'ın sahibi Kağan Küçük'ün canını sıkımsı. Kağan Bey aradı ve çocukların elindeki balonların sadece balon olmadığı, konuşma balonu olduklarının fark edilmemiş olmasına üzüldüğünü söyledi. Her balonun ayrı renkte olması her renkten düşünceye ve fikre yer verilen bu oluşumda konuşarak-tartışarak çocukları daha da yükseltebileceğimizi vurgulamış oluyoruz. Logo, bu çağrışımı yaptığı için çocuk ve yetişkinlerin ortak kabulü ile tercih edilmişti. Logonun patent başvurusunu bu hafta yapacağız.

Nişantaşı, 31 Temmuz 2013

X. Beş Yıllık Kalkınma Planı (2 Temmuz 2013) medya konusunda tek cümlelik bir politika öngörüyör: Görsel, işitsel ve sosyal medyanın ve internetin aile üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmaya yönelik tedbirler alınacak, aile içi iletişim ve etkileşim konularında eğitim programları yaygınlaştırılacaktır.

Tam anlamıyla evlere şenlik bir temenni cümlesi. Hani, olsa da olur, olmasa da cinsinden. Medya konusunda ne koruma ne önleyici-yetkilendirici ne de içerik geliştirici bir çerçeve. Türkiye'yi yöneten bu anlayıştaki bir iktidara
1. Türkiye Çocuk ve Medya Stratejisi'ni hazırlayıp sunmanın ne yararı olacak?

Tarabya, 15 Ağustos 2013

Hava bulutlu. Boğaziçi hafif dalgalı. İstanbul Vilayetler Evi'nin Boğaziçi'ne bakan ikinci kattaki Lalezar Salonu. Strateji Belgesi Yazım Grubu'nun üçüncü çalışması sonunda Birinci Taslağı sonuçlandırabildik. Dün, belgenin gerekçe bölümünü yazdım. Necmettin Hoca, Mevcut Durum bölümünü yazacak. Bu ay sonuna kadar metnin dili üzerinde son düzeltmeleri yapacağız ve 25 Ekim'e kadar etkilenen ve etkileyen tüm paydaşların görüşünü almak için süreci başlatacağız.

Dokuz ay boyunca çocuk ve medya konusunda yaptığımız onca duyuruya rağmen çocuk ve medya sorunları gündemde yer alamadı. Çözüm süreci ve ardından Gezi Parkı olayları âdetâ çocuk ve medya sorununun üzerini sarmalla örttüverdi. Hemen herkes çocuk ve medya ilişkisini konuştuğu hâlde sorunları çözmeye yönelik çağrılar duyan yok. 27 Mayıs'ta başlattığımız Çocuk ve Medya Hareketi için bugüne kadar 120 gönüllü başvurmuş. Buna rağmen Çocuk ve Medya Hareketi ile Kongrenin en somut ürünü *Strateji Belgesi* olacak: 2013 yılında çocuk ve medya odaklı bir strateji belgesi hazırlanması fikri çocuk davası bakımından önemli bir aşamadır. Hayata geçmese de bizden sonrakileri cesaretlendirebilmesi bile emeği geçenleri teselli etmeye yeter...

Gerçekleştirmek istediğim iki kongre hayalim kaldı. İlki, *Köy Çocukları Kongresi*. Türkiye'nin bir köyünde çadır kurarak bu kongreyi gerçekleştirmek istiyorum. İkincisi ise Çocuk Yoksulluğu Kongresi. Bu kongreyi Türkiye'nin en yoksul ilçelerinden birinde bir çadırda ya da taş mektepte düzenleyebiliriz. Bu iki kongreyi bugüne kadar ve bugünden sonra siyaset yapmış bütün politikacılara ithaf edeceğiz.

195

Çocuk ve
Medeniyet
2018/1

Tarabya, 17 Ağustos 2013

Dün ve bugün çocukların delege olmak için gönderdiği *Ben ve İletişim Araçları* konulu yazılı görüşleri okudum. Otuz yılı aşkın zaman içinde çocuklarla

konuşur ve yazdıklarını okurum. Kendilerini sözlü olarak ifade etmede daha rahat olduklarını söyleyebilirim. Görüşlerini yazılı ifade ettiklerinde zorlanıyorlar. Bunun nedeni, Türkçenin anlam ve anlatım becerilerinin öğretilmeyişi kadar işitsel medya ortamının çocukları kuşatmış olmasıdır. 2004 yılında gerçekleştirdiğimiz *1. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi* öncesinde hazırladığımız ve *Bence, Biz* adıyla yayımladığımız çocuk görüşü kitabını hazırlarken de benzer tespitleri yapmıştım. Kongre nedeniyle gönderilen yazılı görüşlerin ağırlıklı olarak çocukların yazdığı metinlerden oluşması ise sevindirici. Başvuru türlerinin fotoğraf, poster, karikatür, film ve sunum ağırlıklı olması ise 'ekran kuşağı'nın özelliklerini yansıtmaya açısından önemli. 11 yaşındaki Damla Baran'ın "RTÜK Amca" yazısında, "Ben RTÜK teyze olsam, kesinlikle ülkemizin hiçbir televizyonunda böyle programlara yer vermezdim" diyor. Görüşlerin çoğunluğu çocukların zararlı yayınlardan korunması yönünde. Birkaçı da medya okuryazarlığına değinmiş. Medya türleri arasında üç medya önde: Televizyon, internet, telefon. Yazılı medya türleri yok gibi. Dördüncü sınıf öğrencisi Fatih Yiğit Evyapan ise sorunu çözmüş: "Televizyon benim arkadaşım, kitap kardeşimdir."

Nişantaşı, 22 Ağustos 2013

TÜİK'e önerdiğimiz 06-15 Yaş Grubu Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanımı ve Medya 2013 Araştırması'nın sonuçları bugün açıklandı. Böylece ilk kez, Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması kapsamına 06-15 yaş grubu çocukları dâhil oldu ülkemizde. Araştırma, yeni çocukluğun bilişim teknolojileriyle ilişkisi yanında medya kullanımı konusunda ilk nicel sonuçları da ortaya çıkarmış oldu. 06-15 yaş grubunda bilgisayar kullanmaya başlama yaşı 8; İnternet kullanma yaşı ise 9; çocukların %24'ü kendi kullanımına ait bilgisayara sahip; çocukların %60,5 bilgisayar, % 50,8'i İnternet, %24,3'ü cep telefonu kullanıyor. Hemen her gün İnternet kullanan çocuk oranı %45,6. Ödevlerini İnternette yapanların oranı %84,8; oyun oynama %79,5; bilgi arama % 56,7; sosyal medya ağlarına katılma %53,5. Çocuklar İnterneti en çok %65,6 ile evde; %21,4'ü İnternet kafede kullanmayı tercih ediyor. Cep telefonu kullanımına başlama yaşı 10; 06-10 yaş grubunda ortalama başlama yaşı 7, 11-15 yaş grubunda ise 11. Cep telefonu kullanım amaçları arasında ilk sırayı %92,8 ile konuşma alırken, bunu %66,8 ile oyun oynama, %65,4 ile mesajlaşma ve %30,7 ile İnternete girmek izliyor.

TÜİK Araştırması'na göre her on çocuktan dokuzu hemen her gün TV izliyor: 06-10 yaş grubundaki çocuklarda %94,8; 11-15 yaş grubunda ise %90,2. Günde ortalama dört saatin üzerinde TV izleyen çocuk oranı ise 06-15 yaş grubunda %12 iken, 06-10 yaş grubunda %12,5; 11-15 yaş grubu çocuklarda

ise %11,6'dır. 06-10 yaş grubu en çok çizgi film izlerken (%93,8), 11-15 yaş grubu çocuklar ise film ve dizi izliyor (%76,8).

06-15 yaş grubundaki çocukların %16,6'sı basılı ortamda gazete, %15,8'i dergi okuyor. 06-15 yaş grubundaki çocuklar gazetede en çok %40,9 ile TV magazin, eğlence yazılarını tercih ediyor. 06-10 yaş grubu çocuklarda %34,2 ile komedi ve mizah yazıları; 11-15 yaş grubu ise %45,7 ile en çok TV, magazin, eğlence haberleri; %31,7 ile bilim ve teknik konulu dergileri okuyor.

TÜİK'in araştırması bilişim teknolojileri ekseninde 06-15 yaş grubunun büyük fotoğrafını görmemizi daha da kolaylaştıracak. Bu araştırma sonuçları ile *I. Türkiye Çocuk ve Medya Durum Tespiti Raporu* ve *Çocuk ve Medya Strateji Belgesi*'ni daha gerçekçi bir zeminde sonuçlandırmak mümkün olacak.

Nişantaşı, 23 Ağustos 2013

Öğleden sonra Murat Karakaya, Çocuk Vakfı'na uğradı. Kamuda en genç Genel Müdür Murat Bey. BYEGM'nin yeniden yapılandırılmasına çalışıyor. Murat Bey, Erkan Durdu ve Ali Güneş'le kongre önerisini yaptığı ilk günden bu yana taahhüt ettiği her sözü yerine getirdi. Daha da önemlisi ise çocuk konusunda ortak bir anlayışı sahiplenmiş olması oldu.

Bugün, *Strateji Belgesi*'nin son taslağını Mevcut Durum bölümü eksik olarak Yazım Grubu'na gönderdim. Bu bölümü, Erol Nezir Orhon'un editörlüğünde hazırlanmakta olan *Çocuk ve Medya Durum Tespiti Raporu*'nu esas alarak sonuçlandıracağız. *Strateji Belgesi* ilk taslağında 12 *Stratejik Amaç* ve 85 *Eylem* yer alıyor. Yazım Grubu'nun son okumasından sonra Birinci Taslağı çocuk ve yetişkin görüşüne sunacağız.

Tarabya, 28 Ağustos 2013

Eve dönünce akşam yemeğini yedikten sonra uzaniverince uyumuşum. Uyanınca, Tarabya sırtlarından evimize kadar ulaşan şarkıya kulak verdim: Ah bu gönül şarkıları... Müzeyyen Senar'ın sesi hiç değişmemiş. Ağustosun bu sıcak gecesi birazdan serinler. Günlerdir ne türkü dinleyebildim ne de şarkı. Kongre için çocukların gönderdiği çalışmaları karikatürist, fotoğraf sanatçısı ve çocuk kitabı yazarları ile değerlendirmeye başladık. Bugün Prof. Dr. İsmail Kaya, Dr. Şahin Oruç ve Aziz Yenidoğan ile poster ve karikatürleri değerlendirdik. Yetişkin eli değmeyen başvuru türü yok gibi. Bu müdahale merakı çocuğa güvensizlikten de kaynaklanıyor. Sanki ebeveynler ve öğretmenler için yarışma açılmış!.. Aslında yetişkinler gizlice çocuklar adına yarışıyor. Bu anlayışın değişmesi kolay olmayacak.

Nişantaşı, 2 Eylül 2013

Kongrede Çocuk Delegeesi olabilmek için kısa filmle başvuran çocukların çektiği filmleri İhsan Kabil ve Can Soysal'la izledik ikindi saatlerinde. Yetişkinlerin çocuklar üzerinden hayallerini gerçekleştirdiği tipik örneklerdi izlediğimiz filmler. Çocukların hata yapmasına tahammülü olmayan bu yetişkin anlayışı kolay değişmeyecek. En az başvurunun film türünde yapılmış olması da ilginç. Oysa cep telefonlarının çoğu görüntü kaydı yapabilirken, çocukları profesyonelliğin tuzağına düşürmek tam anlamıyla can sıkıcı. Bu dünyada çocuklara güvendiğimiz zamanlar hiç gelmeyecek mi?

Nişantaşı, 3 Eylül 2013

Kongrenin RTÜK'e önerdiği *Türkiye'de Çocukların Medya Kullanma Araştırması Eylül 2013* sonuçlanmış. Dün, RTÜK Başkanı Davut Dursun Hoca aramış ve haber vermişti. Araştırma için RTÜK'ün gönderdiği taslağın soru içeriklerini Bilim ve Değerlendirme Kurulu üyelerinin önerileri ve Halûk Yavuzer, A. Korkut Tuna, Necmettin Oktay ve beniden yeniden düzenlemiştik. Araştırmanın okullarda değil hanelerde yapılması önerimiz dikkate alınmamış.

26 ilde 6-18 yaş arasında 4.306 öğrenci üzerinde yapılan araştırma, çocuk ve medya ilişkisi bağlamında ilk Türkiye fotoğrafının tespit edilmesi açısından önemli. Bu araştırmanın *Türkiye'nin Çocuk ve Medya Haritası* için nitel boyutlu olarak da yapılması gerekecek.

Araştırmanın birkaç sonucunu günlüğüme not düşüyorum: İletişim araçlarının önemi sıralaması şöyle: Kitap/gazete/dergi %70,7, İnternet %60,8, bilgisayar/tablet %48,6, cep telefonu %45, televizyon %40,5. Gelir düzeyi yükseldikçe kitap okuma oranı düşüyor. En fazla ilkokulda kitap okuyor öğrenciler. Okumaya ayrılan süre ise radyo dinlemeye ayrılan süreden de az. "Okumayı sevmiyorum" cevabını veren %55,6'lık grup ile "vaktim yok" diyenlerin gerekçeleri benzer. %26'sı okumayı sevmiyor, %17,8'i okumayı sıkıcı buluyor; %11,7'sinin ise okumak ilgisini çekmiyor, %10,5'inin verdiği cevap ilginç: "Okumaya vaktim yok." Kızların erkeklerden daha çok okuduğunu da böylece öğrenmiş olduk. Eğitim sisteminin en zayıf noktalarından biri de bu sonuçla yakından ilgili. Öğrencilerin %85'inin ders kitapları dışında düzenli kitap okuduğunu söylemesi ise hiç inandırıcı değil.

Araştırmanın kız-erkek odaklı bazı sonuçları yeni çocukluğun eğilimlerini yansıtmaması bakımından kayda değer: Kızlar erkeklerden daha fazla okuduğu gibi sanat türlerine ilgileri de fazla. Televizyon izleme süreleri de erkeklerden fazla. Hem aileyle zaman geçirme hem de ailesiyle birlikte TV izleme oranları fazla. Cep telefonunu kullanmada da erkeklerin önündeler. Cep telefonunu

mesajlaşma için tercih ediyorlar. Magazin programlarına merakları da fazla. İnterneti sosyal medya ağları ve oyun için tercih ederken bilgisayar ve tablet kullanmaya da daha fazla zaman ayırıyorlar. Erkeklerle gelince: Daha fazla TV izliyorlar. Belgesel izleme süreleri de fazla. Haber programlarına ilgileri bakımından kızlardan öndeler. Arkadaşlarıyla geçirdikleri zaman da daha fazla. Spor gazete ve dergilerini tercih ediyorlar. Spora ayırdıkları zaman açısından açık ara öndeler. Açık ve kapalı spor alanlarında kızlardan daha fazla oyun oynuyorlar. TV'den daha fazla etkileniyorlar kızlara göre. İhtiyatla karşıladığım şu sonuç da ilginç: “Hayal gücünün gelişimi konusunda televizyondan olumlu etkileniyorum” diyenlerin oranı “İnternette olumlu etkileniyorum” diyenlerden fazla olmuş. Arada göz gezdireceğim araştırmanın sayfaları arasında. Sonuçlar ağırlıklı olarak nicel bilgileri içerse de *Strateji Belgesi*'nin Stratejik Amaç ve Eylemlerini sınamak için bu sonuçlar çok önemli...

Tarabya, 7 Eylül 2013

İki hafta boyunca çocuk başvuruları arasında ‘ekran kuşağı’nın medya yorumlarını okudum; poster, karikatür, fotoğraf ve filmlerine göz gezdirdim. Evet, çocuklar ağırlıklı olarak yetişkinlerin koruma odaklı beklentilerine yer vermişler ve medyanın olumsuz etkilerine odaklanmışlar. Yetişkinler, poster ve karikatür türleri dâhil, müdahale etmekten geri durmamış. Korkut Tuna Hoca’nın, çocukların yaş farkları ifade farklılığına yol açmamıştır, tespiti çok yerinde. Beni şaşırtan önemli nokta ise Bilim ve Değerlendirme Kurulu üyelerinin çoğunluğunun bunun farkına varmamış olması. İlk inceleme aşamasında çocukların yazılı görüşlerini okuyan çocuk kitabı yazarları Mavisel Yener, Aytül Akal, Yunus Bekir Yurdakul, Betül Tarıman, Nemika Tuğcu ise bu ayrımı ortaya çıkaran değerlendirmeler yaptılar. Çocuk ve medya temalı Çocuk Görüşü Kitabı’nda yer alacak çocuk görüşlerinin olabildiğince çocuğa özgü görüşlerden oluşması için bu hafta son bir değerlendirme daha yapacağız.

Dün, Erol Nezh Orhon Hoca’mızı aradığımda Berlin’deydi. ‘Ekran kuşağı’ kavramını ilk kez 2001 yılında kullanmış Erol Nezh Hoca. Bu kuşağın ortak noktasının “ekran” olduğuna vurgu yapan bu kavram, ‘İnternet kuşağı’, ‘Y kuşağı’, ‘X kuşağı’ vb. adlandırmalardan daha kapsayıcı. Televizyondan İnternete, video oyunlarından akıllı telefonlara kadar bu medya türlerinin ortak özelliği ekran üzerinde buluşmayı sağlamalarıdır. Ekran ise hem bağlar hem de bağımlılık yapar.

Son yıllarda çocukların ekran karşısında kalma süresi üzerinde duruluyor. Ekran süresi olarak (screen time) hafta içinde en fazla 3, Cumartesi 2, Pazar günü 1 saat öneriliyor. Süreyi sınırlandırmanın amacı ise çocuğun etkinliklere,

harekete, spora, ilgi alanlarına zaman ayırabilmesini özendirmeye yöneliktir. Erol Nezh Hoca'dan 'Ekran Kuşığı'nı (screen generation) tanımlamasını rica ettim. Gönderdiği tanıma *Strateji Belgesi Birinci Taslağı'nın Tanımlar* bölümünde yer verdik. Böylece, *Strateji Belgesi* için önerdiğim; 'Ekran Kuşığı'nın ekran bağımlılığını önleyecek eğitim modellerinin geliştirilmesi, eylem türüne yer vermiş olacağız.

Nişantaşı, 13 Eylül 2013

70 günlük değerlendirme sürecinden sonra kongrenin çocuk delegeleri bugün kesinleşti. Önce Halük Hoca'yı aradım. Kongrenin çocuk iklimini çocuklar sağlayacak. Kongrede 9-18 yaş grubunda 115 çocuk, delege olarak görev yapacak. Çocuk delegeler sözlü ve yazılı sunum yanında, poster, karikatür, fotoğraf ve filmle görüşlerini açıklayacak. Kongrenin çocuk rengini verecek komisyonlar ise çocuk komisyonları olacak. Önümüzdeki hafta kongreye başvuran bütün çocuklara hangi komisyonların kurulmasını istediklerini soracağız. Bu kongrede, çocukların temsiline ve katılımına özel bir önem veriyoruz. Bütün çocuklar kongrenin doğal üyesi olsa da, önceden bilgilendirme yöntemi çerçevesinde çocukların sesi duyulabilir. Kongrelerde çocuk görüşünün alınması ve geleneğin oluşması açısından yöntemin çok yalın ve çocuklarca anlaşılır olması gerekir.

Tarabya, 15 Eylül 2013

Medya okuryazarlığının öncü isimlerinden Rus Alexander Fedorov'un Çocuklar İçin Medya Okuryazarlığı bildirisinin Türkçe çevirisini ikinci sularında okuyabildim. Bildiride dersliklerde medya metinlerindeki karakterlerin analizi için çocuklara nasıl yardımcı olunabileceğini örneklerle açıklıyor Fedorov. Türkiye, medya okuryazarlığının eşiğinde bile değil. MEB-RTÜK Medya Okuryazarlığı Ders Notları dâhil bu konuda başlangıç bile yapmış sayılmayız. İlk aşamada şunlar yapılabilir: MEB bünyesinde medya okuryazarlığı araştırma ve uygulama merkezi kurulabilir. Öğretmen yetiştiren bölümler için programlar hazırlanabilir. Çoklu medya okuryazarlığına yönelik köklü bir medya eğitimi programı düzenlenebilir.

Fedorov'un şu sonuç cümlesi üzerinde durabiliriz: Çocuklar medya metinlerini görmeyi, yorumlamayı ve değerlendirmeyi öğrenerek ve teknolojiyi içeren farklı ifade yöntemlerine hâkim olarak *medya kültürünün yollarını öğrenirler...* Medya okuryazarlığını yalnızca çocuklar mı öğrenecek? Olumsuzluklar ekranlardan eksilmeyeceğine ve 'ideal kahramanları' göstermeyi tercih edenlerin hayalleri gerçekleşmeyeceğine göre -bendeniz de bu saf umudu

taşıyanlardan olsam da- medya okuryazarlığı eğitiminin ne kadar önemli olduğunu düşünüyorum. Yalnızca medyadan iyi şeyler beklemek ise bu hayalin gerçekleşmesini ertelemekten başka nedir ki?

Nişantaşı, 16 Eylül 2013

Dün, kongrenin çocuk delegelerini açıkladık. Türkiye'nin 7 bölgesinden 9-18 yaş grubundan 115 çocuk delege olarak görev yapacak kongrede. İlk kez çocuk-medya ilişkisine odaklı bir kongreyi çocuklarla birlikte gerçekleştireceğiz. Bu küçük çocuk hayalini bile anlamayanlar ülkemizde çoğunluktaiken medya okuryazarı bir ülke hayalini nasıl gerçekleştireceğiz?

Tarabya, 29 Eylül 2013

Dün, kongre programı için Halûk Hoca'nın başkanlığında bir araya geldik. Toplantıya hiçbir hazırlık yapılmadan gelmiş olması yine canımı sıktı. Vücudumdan büyük bir enerji boşaldığını hissettim. Aylardır çok sayıda kozanın nasıl örüldüğünün farkında olunmaması daha da can sıkıcı. İnsanoğlu, küçük bir ayrıntı üzerinden kendini ifade etmeye çok meraklıdır. Esası kavrayamayanların hâli böyledir. Kongrenin usul ve yöntem sorununun yönerge ile ortaya konması dâhil, bir geleneğin ilk adımlarının atılması sürecinde birkaç dostumun destekleri dışında yine yalnız kaldım. Dahası, bu konuların da önemsenmediği bir dönemi yaşıyoruz. Hükûmet kuruluşlarıyla ortak çalışma yürütmenin hiçbir heyecanı kalmadı bende. En önemli neden ise Ankara boyası. İktidarın rengi değişse de boya aynı boya. Son on yılda hazırladığımız iki stratejinin akıbeti hâlâ meçhul. Çocuk ve Medya Stratejisi'nin de akıbeti muamma. Bir yılda on yaş yaşlandığımı hissediyorum. Bendenizi asıl yaşlandıran ise çocuk meselesi olan insanların kenara çekilmesi ve hükûmetin yardım odaklı anlayışın dışına çıkamamış olması. Böyle bir ortamda çocuk ve medya ilişkisine dayalı bir kongreye niçin bir yılını ayırdım? Her umut gökyüzü kadar büyüktür bazen. Hele çocukla ilgiliyse o umut. Yola çıktığım arkadaşlardan birkaçının bunu fark etmiş olması bile bütün yorgunluklara değer.

15 yaşındaki Derya Koç, kongre çocuk delegesi olabilmek için Önüm, Arkam, Sağım, Solum Medya: Sobelenmeyeceğiz! başlığı altında görüş bildirmişti. Bu başlık, Çocuk ve Medya Çocuk Görüşü Kitabı'nın adı oldu.² Evet, hayat bir saklambaç oyunu, çocuk ödevini yaparken çocuk davası olmayanlara

2 Önüm Arkam Sağım Solum Medya: Sobelenmeyeceğiz! Çocuk ve Medya Çocuk Görüşü Kitabı, Çocuk Vakfı Yayınları, İstanbul, Kasım 2013.

sobelenmeden yaşayarak, ara duraklarda beklemeden yolculuğumuzu sürdüreceğiz.

Nişantaşı, 30 Eylül 2013

Tema, süre, mekân ilişkisi çerçevesinde Kongre Programı'nın ilk dökümünü Yasemin Ünal'la hazırladık. Lütfi Kırdar Kongre Merkezi'nin bölünebilir salon imkânlarına rağmen komisyon çalışmaları için yeteri kadar ortam yok. Asıl korkum ise bu kadar büyüklük içinde çocukların kendilerini rahat ifade edemeyecek olması. Memduh Cemil ilk program taslağı üzerinde yarın yeniden çalışacak. Benim açımdan birinci öncelik kongrede çocukların kendilerini ifade edecekleri ortamların hazırlanması.

Tarabya, 5 Ekim 2013

I. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi'nin Çalışma Esaslarını Belirleyen Yönerge'yi sonuçlandırmaya çalışıyoruz. Çocuk ve yetişkinlerin görev yapacağı komisyonların görevlerini de yönerge ile belirledik. Kongre Yönergesi ile çalışma yöntemini belirlemiş olacağız. Melikşah Yasin Hoca'mız ve Memduh Cemil ile sonuçlandırdığımız metni Aydın Gülan Hoca'mıza göndereceğiz. Bu yönerge Türkiye'de kongre geleneği bakımından pusula gibi. Ne yazık ki bu konulara meraklı insan da kalmamış!

Nişantaşı, 9 Ekim 2013

Erol Nezih Orhon'un editörlüğünde hazırlanan *Türkiye Çocuk ve Medya Durum Tespiti Raporu*'nun ilk taslağı nihayet bugün ulaştı bize. Rapor taslağını hiç zaman kaybetmeden kongrenin ilgili kurullarının görüşüne sunduk. Rapor taslağının hangi amaçla hazırlandığı belirsiz. Hangi yaklaşım ve yöntemle hazırlandığı anlaşılmıyor. Nicel ve nitel araştırmalarla bir çerçeve çizmediği gibi bu yönü ile çocuk ve medya analizi özelliği de taşıyor. Mevcut durumla ilgili bazı bilgileri içerse de bulgular yorumlanmıyor. İleriye dönük önerilere yer vermiyor. Necmettin Oktay Hoca'mızla gönderdiğimiz ön bilgi notu dikkate alınmamış. Raporun yeniden yazılması gerekecek. Kongreye kadar sonuçlanacağını umut etmeye devam edeceğim. 18 Nisan'dan bu yana beklediğimiz rapor, *I. Türkiye Çocuk ve Medya Stratejisi ve Uygulama Planı* için öngörmüştük. 13 Nisan'da düzenlediğimiz çalıştayda hazırladığımız Mevcut Durum (GZFT-SWOT) Çalıştay Raporu'ndan yola çıkarak *Strateji Belgesi*'ni hazırlamıştık. Bu durumda *Stratejik Amaç ve Eylemleri* çocuk ve medya analizine dayalı Mevcut Durum Raporu ile sinama imkânımız olmayacak.

Tarabya, 20 Ekim 2013

Medya mesajlarında yansıtılan şiddetle medya okuryazarlığı yöntemini öğretmek başa çıkılır mı? Bu soru etrafında yapılan tartışmalarda ortak bir görüş yok henüz. Bugün W. James Potter'ın kongrede sunacağı bildiriye okuyunca çok önemli bir ayrımın göz ardı edildiğini de farkettim: Potter, şiddetin geliştirilecek medya okuryazarlığı müdahaleleriyle önlenemeyeceği görüşünü savunuyor: *Medya okuryazarlığı müdahalelerini geliştiren kişiler genelde kuramsal bir temel yerine, içgüdülerini kullanarak, ya da bir bilgi oluşturma ya da bir beceri oluşturma stratejisini takip ediyorlar. Bir bilgi stratejisini tercih ettiklerinde neden belli türlerde bilginin medya okuryazarlığı için olmazsa olmaz nitelikte olduğunu ya da o bilginin çocuklar tarafından nasıl kullanılması gerektiğini temellendirme konusunda başarısız oluyorlar. Bir beceri stratejisi seçtiklerinde ise hangi becerilerin olmazsa olmaz nitelikte olduğunu ve bu becerilerin bir çocuğun medya okuryazarlığı derecesini artırmak için nasıl birlikte çalışması gerektiğini ayrıntılı olarak geliştirme konusunda başarısız oluyorlar.*

Potter, bu yaklaşımı ile her iki müdahale biçiminin 'kısmen' başarılı olma ihtimali üzerinde duruyor. Daha da kötüsü, bu müdahaleler zaman zaman çocukların kafalarını karıştırabiliyor ve hatta çocukların müdahaleyi tasarlayanların niyetlerinin tersi yönünde davranmalarına yol açan bumerang etkisine neden olabiliyor. *Strateji Belgesi*'nin medya okuryazarlığı stratejik amacı ve eylemleri hazırlanırken bu konuda Potter'ın görüşünü almayı unutmayalım.

W. James Potter'ın medya okuryazarlığı üzerine 2004'te geliştirdiği bilişsel kuramı, beş alanda bilgi yapıları oluşturmak, yedi beceriden oluşan bir bilgi dizisini artırmak ve bir kişinin kişisel konumunu güçlendirmek yaklaşımını içeriyor. Potter temel 5 bilgi yapısı çerçevesini medya endüstrileri, medya mesajları, medya izleyici uygulaması, medya etkileri ve öz benlik olarak belirliyor. Medya okuryazarlığının 7 anahtar becerisini de analiz, değerlendirme, gruplandırma, tüme varım, tümenden gelim, sentez ve soyutlama dizgesi içinde sıralıyor. Potter, kuramını dayandırdığı ilkelerin belirtilen öğelerle birlikte kullanılması durumunda bir kişinin medya okuryazarlığı düzeyini artırabileceği temeline dayalı bu kuramın medya okuryazarlığı ders programı için de yön verici olacağını düşünüyorum.

Nişantaşı, 21 Ekim 2013

Dafna Lemish'in 'Çocuk Medyasında Cinsiyet Temsilleri' bildirisinin ilk paragrafının önemli bir sonucu, tüm dünyada kadınlık ve erkekliğe ilişkin klişelerin nasıl oluşturulduğu ve bu klişelerin çocuklara nasıl aktarıldığını

da gösterilmiş olması. Lemish, bildirisinde, çocuklara sunulan cinsiyet imgelerinin dünya çapında sosyal gündemi meşgul eden önemli varoluşsal ve kültürel kaygılarla nasıl örtüştüğünü de yorumluyor. Ne yazık ki ülkemizin iletişim sosyologları bu kaygıların farkında değiller.

Nişantaşı, 22 Ekim 2013

Dafna Lemish, Barbara Kolucki'nin UNICEF için hazırladığı 'Medya ve Erken Dönem Çocukluk Gelişimi' başlığı altında oluşturulan raporla şu amaçlanıyor: Küçük çocuklarla iletişim kurmada gelişimsel olarak uygun, kültürel olarak hassas ve kapsayıcı bir yaklaşımla bütünü kullanarak onlara değer veren ve onlara ulaşan yeni bir yöntemle geçme zorunluluğu. Elektronik, dijital, basılı medya biçimlerini geliştirmeyi kapsayan 4'er ilke de şöyle belirlenmiş: Bir, küçük çocuklar için iletişim yaşa uygun, dostane ve çocuktan yana olmalı. İki, çocuklar için iletişim çocuğa bütüncül yaklaşımı sergilemeli. Üç, çocuklar için iletişim olumlu olmalı ve ondaki güçlü yönler dayanmalıdır. Dört, çocuklara yönelik iletişimde en kötü durumda olanlar da dâhil olmak üzere bütün çocukların gereksinimleri karşılanmalıdır.

Kongre sonunda açıklamayı öngördüğümüz İstanbul Çocuk ve Medya Bildirgesi'ni dünya uygulamalarının eleştirisi çerçevesinde hazırlamayı planladığımız hâlde, bu hazırlığı yapacak yazım grubunu oluşturamadık. Türkiye, henüz bu tür çalışmaların eşğine çok uzak. Ne kuramsal ne de uygulamaya dönük çalışmalar umut vaat ediyor.

Nişantaşı, 23 Ekim 2013

Çocuklar ve gençler yalnızca reklamların değil dijital pazarın da hedefi durumunda. Bir yanda dijital eşitsizliğin, diğer yanda dijital pazara maruz kalan yeni kuşakların mahremiyeti de tehlikede. Kathryn C. Montgomery, 'büyük veri' çağında çocukların gizliliğinin korunması için 'yeni uluslar ötesi stratejiler gerektiğini' hatırlatıyor. Artık hiçbir strateji 'ekran kuşağı'nın dijital medyaya erişimini engelleyemez. Bundan böyle gerekli olan strateji ise yetişkinlerin çocukların mahremiyetine girmesini engellemek olmalı.

Nişantaşı, 24 Ekim 2013

Daniel R. Anderson, bebeklerin aşamalı olarak televizyonu anlamayı öğrendiklerini yorumladığı bildirisinde şu sonuçlara yer vermiş: Bebekler 6. ayda tanıdık insanları, 10. ayda tanıdık etkinlikleri ayırt edebilir. 18. ayda kamera çekimi sırasındaki ilişkileri fark etmeye başlarlar. 2,5 yaşında, çoğu

çocuk artık çocuk televizyonu programlarını anlayabilir. Anderson, televizyon ve interaktif teknolojilerin 2,5 yaş altı çocukların bilişsel gelişim, dil ve dikkat gelişimi üzerindeki etkilerinin olumsuz olduğunu da hatırlatıyor. Çocuklar 2,5 yaştan sonra daha küçük çocuklar için yapılan programları anlayabiliyor. Medyanın bilişsel gelişim üzerindeki etkisi de bundan sonra olumlu bir hâl alıyor...

Öteden beri okuma becerisi ile medya ilişkisini merak etmişimdir. Anderson'ın dünyadaki genel eğilim açısından eğitsel medyanın olumlu değeri bir şekilde eğlence medyasıyla, özellikle de şiddet içerikli olanlarla dengelendiğini hatırlatması da dikkate değer. Çünkü ağırlıklı şekilde eğlence medyası kullanan çocuklar 'saldırgan oluyor ve okulda zorluk yaşamaları' yanında daha zayıf okuma becerileri sergiliyorlar. Anderson'ın son cümlesini de kaydediyorum günlüğüme: Çocuklar ve medya sorununun en kolay çözümü çocukların kullanmak isteyeceği ve fayda edinecekleri medya üretmektir.

Nişantaşı, 25 Ekim 2013

Strateji Belgesi Birinci Taslağı'nı 10 Eylül'de açıklamıştık. 45'inci günün sonunda tam bir hayal kırıklığı yaşadım. Tek bir medya kuruluşu ve STK görüş bildirmedi. Kalkınma, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme, İçişleri ve Millî Eğitim Bakanlıklarının bağlı birimlerinden bildirilen görüşler stratejik eylemlerin ilgili olduğu kuruluşlarla sınırlı. Hükûmet kuruluşlarından tek bir cümlelik katkı bile olmadı. Birinci Taslağı 200'ü aşkın İletişim, Eğitim, Tıp ve Hukuk Fakültesine göndermiştik. Üniversitelerden de çıt yok. Sahi, hayallerimizi mi yazdık?

Tarabya, 26 Ekim 2013

Yeni Zelanda'dan Robyn Scott Vincent ve Tanya Black'in çocukların toplumun engellilere bakış açısını değiştirme potansiyeline dayalı yaklaşımı etkileyici. Medyadaki engelli insan portresinin toplumun engellilere bakış açısını etkilediği konuşulur hep. Vincent ve Black, 'bağış toplama ve medikal' yaklaşımı bir kenara bırakıp, engelli çocukların güçlerine, becerilerine ve potansiyellerine dikkat çekerek durumu tersine çevirmeyi öneriyorlar. Bunun için, izleyiciyi engellerin ötesine geçmeye sevk edecek görüntü ve hikâyelere ihtiyaç var. Medyaya yükledikleri görev hiçbirimize yabancı değil: Medyanın engelli çocuklara dünyada 'bir yerlerinin olduğunu' hissettirmesi. Attitude Pictures televizyon programları ve belgesellerle etkileyici hikâyeleri anlatmak için kurulmuş. Hâlâ insanlığa anlatacak hikâyesi olanların olması teselliden öte çok iyi bir haber.

Tarabya, 27 Ekim 2013

Dünyada çocuk ve medya araştırmaları hız kesmiyor. Ellen A. Wartella'nın tespitine göre küresel çocuk medyası milyar dolarlık bir iş hâline gelmiş. Temel nedeni ise çocukların bebekliklerinden itibaren ekran önünde büyümeleri. Çocuk medyası pazarında sert bir rekabetin yaşanması ise doğal bir sonuçtur. Medya toplumlarında orta öğretim çağı çocukları hiç olmadığı kadar yüksek oranlarda video oyunu oynarken, ergenlerin yüzde 80'i arkadaşlarıyla Facebook gibi sosyal ağ sitelerini kullanıyorlar. Gabler'ın şu notu üzerine eğitimciler biraz düşünmeli: *Medya eğlencesi çocukların ev ve okul ortamlarına öylesine girmiştir ki kültür yorumcuları bu durumu çocukluğun "eğlendirilmesi" olarak adlandırmıştır...*

Lessica Taylor Piotrowski ve arkadaşlarının 'Medya ve Çocuk Gelişimi' bildirisini okurken Türkiye'de üzerinde hiç durulmamış bir sorunun cevabını buldum: Medya ve çocukluk arasındaki ilişkinin yönü hangi tarafa ağırlıklıdır? Son on yılın medya araştırmaları medya ve çocukluk arasındaki ilişkinin tek yönlü değil karşılıklı olduğunu göstermiştir. Ne yazık ki henüz, bebeklik, erken çocukluk, orta dönem çocukluk ve ergenlik dönemi gelişim özelliklerine göre çocukların medya kullanımını ve tercihlerini nasıl etkilediği yönünde kayda değer tek bir araştırma bile yapılmadı ülkemizde.

Tarabya, 28 Ekim 2013

Çocukluk obezitesi-medya ilişkisine yönelik araştırmaların amacı ve işlevi hakkındaki soru işaretleri hiç de az değil. Tıpkı 'eğlendirirken eğitmek' önermesinde olduğu gibi medya-beslenme boyutlu araştırmalara da ihtiyatla yaklaşmak gerekir. Ellen A. Wartella'nın kongrede sunacağı bildiriye okurken endişe odaklı sorularım daha da arttı: Tüm dünyada ve özellikle Batı ülkelerinde çocukluk obezitesi sürekli artıyor. Çocukluk obezitesi 1980'den bu yana iki kat artmış. şu anda dünyada 43 milyon çocuk obez. 800 milyonu aşkın çocuk ise yoksul ve yeterli beslenemiyor. Wartella, gıda pazarlamasının çocukluk obezitesi krizine etkilerine ilişkin kanıtları incelediği araştırmasında şu soruların cevabını arıyor: Çocuklara pazarlanan yiyeceklerin besin içeriğini ve bu tür pazarlama etkinliklerinin çocukların yiyecek seçimleri, yiyecek talepleri ve gerçekleşen yiyecek tüketimleri üzerindeki etkisinin boyutu nedir? Öteden beri çocuk hakları savunucularının çocukların pazarlamadan korunması için niçin seslerini duyurmadıklarını şimdi yeniden düşünmenin zamanıdır.

Tarabya, 29 Ekim 2013

I. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi'ne karar verdiğimiz günden bu yana çocuk ve medya bilgilerinin güncellenmesi gerektiğini fark ettim. Kongrede sunulacak

yurt içi bildirilerinin çok azı bende heyecan uyandırdı. Türkiye dışından çocuk medyasıların bildirileri bu alanda çok cılız olduğumuzu da belgelemiş oldu.

Sandra L. Calvert'in medya ve gıda/içecek pazarlamasının çocuk beslenmesi ve sağlığına etkilerini incelediği bildirisinin şu cümlesini günlüğüme kaydediyorum: *Modern çağda ilk kez çocukların ortalama ömrü aşırı kilo ya da obeziteden kaynaklanan sağlık sorunları nedeniyle, ebeveynlerinden daha kısa olacağı öngörüiliyor.* Obezlerin az yaşayacağı da modern çağın kehanetlerinden biri sayılır. Calvert ve arkadaşlarına göre bu durumun yaygınlaşmasının en başta gelen etkenlerinden biri gıda ve içecek pazarında kalorisi yüksek ama besin değeri düşük gıda ve içeceklerin çocuklara pazarlanması. Calvert ve arkadaşlarının 2008'de yaptıkları araştırmada ise çocukları hedefleyen geleneksel pazarlamada, çocukları ve gençleri etkileyen karakterlerin kullanımı, animasyon, akılda kalan şarkılar ve reklam müzikleri ve paketlere koyulan küçük oyuncakların etkili olduğu ortaya çıkmış. Oyuncakla gıda pazarlaması ne kadar masum bir tercih gibi görünse de aslında bir tuzak.

Nişantaşı, 30 Ekim 2013

Erik M. Gregory, konu çocukların medya kullanımı olduğunda dünya başımıza yıkılmıyor, diyor. Medya okuryazarlığı göstergelerinin eşğine bile yaklaşmamış toplumlar için medya bir imkân olduğu kadar aynı zamanda da bir risk. Gregory'nin televizyonun çocuklar için birincil medya tüketim kaynağı durumunda olduğu vurgusu çok yerinde. Evet, hâlâ dünyada merkez medya televizyondur. Ana sorun ise çocuklar tarafından tüketilen içeriktir. Çocukların medyayı nasıl kullanılacağını yetişkinlerin belirlediği kuralı da değişmemiştir.

Nişantaşı, 31 Ekim 2013

Strateji Belgesi Birinci Taslağı'nı bugün sonuçlandırdık. *Mevcut Durum* bölümünü Adnan Altun, Artun Avcı, Sedat Şimşek'in kısa zaman aralığında yaptığı çalışma ile tamamlayabildik. Birinci Taslağın sonuçlandırılmasında üç kişinin payı çok büyük. Necmettin Oktay, Adnan Altun, Memduh Cemil Şirin. Koruyucu, Yetkilendirici-Önleyici, İçerik geliştirici 12 Stratejik Amaç ve 93 Eylem yer alıyor taslakla. Çözüm odaklı yeni yapılar öngören bu ilk taslağın çocuklar için uyarlanmasını da hazırlayacağız.

207

Çocuk ve
Medeniyet
2018/1

Nişantaşı, 1 Kasım 2013

Son çeyrek yüzyılda yapılan araştırmalarda, çocuk ve gençlerin medyaya erişimi ve medya kullanımının yıllar içinde artmaya devam ettiğini göstermiştir.

Buna karşılık erişimin artmış olması çocukların medyaya katılımında göz önünde bulundurulacak bir artışa neden olmamıştır. Wartella ve Jennings'in 2000 araştırması olduğu gibi yeni medya kullanımını ailelerde kaygıya neden olmaktadır. Alexis R. Lauricella, çocuklar 6 yaşından itibaren aileleriyle birlikte daha az medya kullandığı tespitini yapmış. Lauricella'nın en küçük çocuklara ve en büyük gençlere odaklanmak yerine tüm çocukluk dönemi dâhilinde medya kullanım modellerinin araştırılması önerisi daha gerçekçi.

Nişantaşı, 2 Kasım 2013

Bernd Trocholepczy'nin "Dijital Medya ve Din Eğitimi: Ayrı Dünyalar" bildirisini bitirince ardışık sorular yağmaya başladı zihnime. Trocholepczy'nin yorumu şöyle: *Kimse dinin medyaya yatkınlığını göz ardı edemez. Din bile hedeflediği kitleye yaklaşmak için teknik araçlardan faydalanmaya ihtiyaç duyar.* Bu yorumu, dijital devrimin zapt edilemez küresel bir devrim olduğu kabulüne dayandırıyor Trocholepczy. 21. yüzyıl dijital medyasının çocukları ve gençleri marjinalleştirdiği ortak kabulüne göndermede bulunsa da din dili ile dijital medyanın doğasının nasıl örtüştüğüne hiç değinmiyor. Çocukların gündelik hayatını anlamadan çocukları anlayamayacağımızı ileri sürmesi ise gerçekçi bir yaklaşım. Çocukluğun 'sabit' ve 'ebedî bir fikir' olmadığını savunurken yeni çocukluk ve din ilişkisine nasıl yaklaştığını da açıklamıyor. Medya-din ilişkisi eski olduğu kadar yeni bir tartışma. Medyaya vaiz görevi vermek ne kadar doğru?

Tarabya, 3 Kasım 2013

Stewart W. Hoover'ın dijital çağda çocuk medyası-din ilişkisi odaklı yazısı bu alanda imkânlar kadar zorluklara da değiniyor. Çağdaş hikâyecimiz 'seküler' medyanın en azından 'kutsal' potansiyeline işaret etmesi de önemli. Hoover'ın dinî değeri kültürel sorunların ve meselelerin alt grubu olarak ele alması ise sorunlu. Hoover'ın şu tespiti üzerinde ise düşünmeye değer: *Geleneksel dinler bu yeni medya kanallarından faydalanma konusunda yeni ve popüler din türleri kadar donanımlı değil...*

Çocuk ve din gibi çok özel bir konunun taşıdığı zorluklar yanında içerdiği belirsizliklere ve sorunlara rağmen özenli çalışmalarla yeni bir dil oluşturulabilir. Mehmet Görmez Hoca'ya, Diyanet İşleri Başkanlığı'na atandığında yazdığım mektuba cevap alamadım hâlâ. Hoover'ın şu sorusunu da not düşünüyorum günlüğüme: *Yeni dijital ve sosyal medya dâhil olmak üzere, modern medya gençleri camiye ya da kiliseye geri getirmek ve orada tutmak için kullanılamaz mı?*

Nişantaşı, 4 Kasım 2013

Çocuk ve medya konusu çocuk sorunlarının en son sırasında. Çocuk ve Medya Hareketi henüz ilk kozasını örmüş sayılmaz. Teselli kaynağı ise 21-35 yaş grubundaki annelerin ilgisi. Kongrenin günlük etkinlik düzeyinde kalması ve amacının sınırlandırılması ise Türkiye'deki genel eğilimin bir sonucudur. Çocuk ve medya ödevi için yeni bir pencere açtığımızı çok az fark eden oldu. *Strateji Belgesi Birinci Taslağı* çocuk ve medya ödevinin ilk yol haritası olabilecek mi? Hükümet çevrelerinden olumlu ya da olumsuz bir işaret yok henüz.

Nişantaşı, 5 Kasım 2013

Kongrede 9-12, 13-15, 16-18 yaş grupları için üç ayrı komisyon kurulacak. Çocuk Hakları ve Çocuk Görüşü Komisyonu şemsiyesi altında çocuklar önceden bilgilendirilerek görüşlerini açıklayacak, raporlarını düzenleyecek ve Kongre Genel Kurulu'na sunacaklar. 9-18 yaş grubu çocukları arasından ikinci kongreye kadar görev yapacak Çocuk ve Medya İzleme Kurulu için 12 üye seçilecek. Kongre Yetişkin Delegeleri için ise Okuma Kültürü ve Medya, Medya Okuryazarlığı Eğitimi, Mevcut Durum ve Strateji Geliştirme Komisyonları kurulacak. Yetişkin Komisyonları ise Çocuk ve Medya İzleme Kurulu için sivillerden oluşacak 12 kişilik bir kurulu seçecek.

Çocuk ve Medya İzleme Kurulu niçin sivillerden oluşmalı? Devlet, RTÜK üzerinden yasal bir denetim yapıyor. Çocuk ve Medya İzleme Kurulu yalnızca yayın sonrasına yönelik değil; koruyucu, yetkilendirici-önleyici ve içerik geliştirici bütün süreçleri kapsayabilirse amacına ulaşabilir ve işlevini yerine getirebilir. Bunun için de Çocuk ve Medya Hareketi'nin sivil bir hareket olarak örgütlenmesi gerekir. Çocuklar, çocukluğundan uzaklaşmayanlar ve çocukların safında durmayı bilenler. Pür siviller öncülük edebilirse medya çocukların sesini dinlemeye hazır duruma gelebilir. Bu hareketi yetişkinlerden ziyade yeni nesil çocukların sahiplenebileceğini düşünüyorum.

Nişantaşı, 6 Kasım 2013

Kongre programını Memduh Cemil'le sonuçlandırdık. Ülke olarak Çocuk ve Yetişkin Delegelerin görüş açıklayacağı ve bildiri sunacağı bir kongre izleme alışkanlığımız yok. Bu kongre Çocuk Vakfı ile başlayan ve çocuk katılımı ile gerçekleşecek kongrelerin en iyi örneği olacak. Programın tema, süre ve mekân eşlemesi planını Memduh Cemil sağladı. Son 1 aydır doktorasına ara vermiş olmasına üzülsem de Memduh Cemil'in son dokunuşları olmasa Bildiri Kitapları ve Strateji Belgesi Birinci Taslağı yetişmezdi. Her dokunuşu ve emeği, doğacak çocuklarına iyilik olarak armağan olsun.

Nişantaşı, 8 Kasım 2013

Kongrenin bütçesi giderek hormonlu hâle geliyor. Kongrenin düzenleneceği Lütfi Kırdar Kongre Merkezi'ne dışarıdan neredeyse 'çiçek' bile alınması yasak. RTÜK Başkanı Prof. Dr. Davut Dursun sabah aradı ve Başaran Ulusoy'un yardımcı olacağını söyledi. Ardından İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürü Prof. Dr. Ahmet Emre Bilgili, Başaran Bey'le görüşmesinin iyi geçtiğini söylemekle yetindi. Kongrenin bütçe rakamları öylesine hormonlu ki ne kadar aşağıya çekilse de makul bir bütçe mümkün olmuyor. Kongrenin bütçesinin Çocuk Vakfı'nın açtığı bir hesap üzerinden gerçekleşmesinden dolayı çok rahatsızım. Çocuk Vakfı'nın bozuk bir kumbara gibi kullanılması ihtimali bile canımı sıkıyor.

Nişantaşı, 9 Kasım 2013

Ailecek Çocuk Vakfı'ndayız. Ahmet Kerem'i üç haftadır görememiştım. Boyu da saçları da uzamış. BYEGM'den Çetin Kaya ve Mücahit Atakan Yavuz ile ulaşım, konaklama, beslenme, stand düzenleme konularını sonuçlandırdık. Adlarını anmak istemediğim bir otel ile özellikle Kongrenin hakla ilişkiler hizmetini yürütmekte olan bir şirketin ciddiyetsizliği karşısında bütün sınırlarım boşaldı ve yetkilisini arayarak söylenmesi gereken son sözleri söyledim. Tepkimin asıl nedeni ise çocukla ilgili bir kongrenin hafife alınmış olmasının bizlere hissettirilmiş olmasıdır.

Tarabya, 10 Kasım 2013

Kongre nedeniyle yayımlayacağımız *Günebakan* adlı Çocuk ve Medya Gazetesi'ni dün akşam Kağan Küçük göndermişti. Adını Kağan önerdi. Gazetenin ilk taslağını Kongre kurullarının görüşüne sunduk. Çok az kişi geri bildirimde bulundu. Memduh Cemil ile önerileri ilettik Kağan'a. Çocuk fotoğraflarının yetişkin fotoğrafları boyutunda büyütülmesi hâlinde çocuklar daha görünür olabilir...

Bir yıl boyunca Çocuk ve Medya Hareketi ile kongrenin tanıtım çalışmalarını büyük bir özveri, içtenlik ve yetkinlikle sahiplenen Kağan Küçük'le yolculuğa çıkmamış olsaydık tasarım ve yayın olarak bu örneklerle ulaşamazdık. Logodan tanıtım spotlarına, kapak tasarımlarından gazeteye kadar oluşan bu çocuk ve medya tasarımları, Kağan Küçük'ün kurduğu Judo Ajans'ın mutfağında gerçekleşti. Çocuk ödevi çalışmaları yapanların en kısa zamanda Kağan'ın kapısını çalmalarını diliyorum. Kalbimin ve ruhumun bütün içtenliğiyle, teşekkürler sevgili Kağan Küçük; bütün yorgunluklarına değdi, inan! Sen de uzatmalı çocuk oldun artık. Doğacak çocuklarının sevinci eksik olmasın...

Tarabya, 11 Kasım 2013

Sonbaharın kısa günleri. Kongre yaklaştıkça bir güne ne çok şey sığmaya başladı! Yapbozun son kareleri ile fotoğraf tamamlanacak. Üç gün öncesinden iki cilt bildiri kitabı hazır. Sabah erken saatte Halûk Hoca aradı. Kongrede yapacağı açılış konuşmasının hazır olduğunu söyledi. Kongre programı yarın basılabilecek. Çocuk ve Medya Gazetesi Günebakan 14 Kasım sabahına yetişmiş olacak... Ok hızıyla geçen günler geride kaldı. Bu günü yıl gibi yaşadığımı bilen var mı? Allah'ım, bir güne ne çok şey sığarmış meğer! Her birinin çocuklarımıza iyilik olarak geri dönmesinden başka bir muradım yok...

Nişantaşı, 12 Kasım 2013

Bir güne bir kongre sığar mı? Sığırdı işte. Halûk Hoca sabah erken saatte aradığında güzel bir gün dileğinde bulunmuştu. Güzel günler insan hayatında o kadar az ki!

Nişantaşı, 13 Kasım 2013

“Biz koşudan sonra da koşan atlarız.” Bugünkü hâlimi Sezai Karakoç'un bu dizesi özetliyor. Yarınki kongreye hazırız. Ahmet Kerem de 'gözlemci delege'. Günebakan Çocuk ve Medya Gazetesi'nin birinci sayfasındaki fotoğrafının üstünde *Haklarımla Çocuğum* görüşüne yer verilmiş.

Tarabya, 14 Kasım 2013

Kongrenin ilk günü geride kaldı. Televizyonların ilgisi Bülent Arınç'a mı, kongreye miydi? Medyanın ilgisi Bülent Bey'in başbakanla arasındaki suskunluk nedeniyle olmalı. Bu kongre ile çocukluk tarihimize kayıt düştük. Bugüne 434 gün sonunda ulaştık. Çocukların görüş açıklamaları bütün yorgunluklarımı unutturdu bana. Yabancı konuklar da memnuniyet ifade ettiler. Öğrenci ve öğretmen katılımı da heyecan vericiydi. Lütfi Kırdar Kongre Merkezi'nde Haziran 2000'de düzenlediğimiz *1. İstanbul Çocuk Kurultayı*'ndan sonra ikinci çocuk ödevini de gerçekleştirmiş olduk. En önemli sonuç ise *Strateji Belgesi Birinci Taslağı*'nın hazırlanmış olmasıdır. BYEGM ve RTÜK iyimser bir kabulleniş içinde. *Strateji Belgesi*'ni Aralık'ta Hükûmet'e sunacağız. Ancak ciddi şekilde ne Çocuk ve Medya Hareketi'ni ne de medya desteğini hissettim.

Tarabya, 15 Kasım 2013

Ne yazsam eksik kalacak! Zaten bazı günleri nasıl yazarsanız yazın, yazdıklarınız hep eksik kalır. Sabah saatlerinde Millî Eğitim Bakanı Nabi Avcı'nın kongreye bir oturumu yönetmek amacıyla gelmesi, çocuklara kurşun kalem ve defter armağan etmesi anlamlıydı. Kongrenin en anlamlı bölümü ise Genel Kurul çalışmaları yaşandığı sırada gerçekleşti. Genel Kurulu yönetmek üzere Çocuk Divan Başkanı Gönülnur Demet, Divan Üyeleri Ulaş Mısırlıoğlu, Begüm Tomar, Eylül Ecem Yıldız seçildi. Yetişkin Divan Başkanlığı'na Prof. Dr. Aydın Gülan, Doç. Dr. Melikşah Yasin, Erkan Durdu, Nurullah Öztürk'ü önerdik. Genel Kurul'u yurt dışı delegeler merakla izlediler. Kongrenin en zayıf yönü ise Komisyon Çalışmalarında gerçekleşti. Çocuk Hakları ve Çocuk Görüşü Komisyonlarının raporları Yetişkin Raporlarından daha çok ilgi gördü. Kongrenin en önemli sonuçlarından biri ise çocuk ve yetişkinlerden oluşan 12'şer kişilik Çocuk ve Medya İzleme Kurulu'nun seçilmiş olmasıydı. Kongre Bildirisi ise Komisyon Çalışmaları Raporlarına göre hazırlanması nedeniyle çok zayıf kaldı...

Türkiye, çocuk ve yetişkinlerin katılımı ile gerçekleşen akademik kongrelere hazır değil. 3 Çocuk Komisyonunu yöneten Doç. Dr. Mesude Atay Hoca çok verimli bir çalışma çıkardı ortaya. Çoğu yetişkin delege bunu fark edemedi bile. Türkiye dışından gelen çocuk medyası uzmanları daha ilgiyle izlendi. İki gün boyunca yaklaşık 2000 kişi izlemiş kongreyi. Benim için kapanış dakikaları kongrenin en güzel sahnesi oldu. Teşekkür konuşmamda yine eşimi, çocuklarımı, Hamide Bilgili'yi, Ahmet Akçakaya'yı, Abdülhamit Avşar'ı, Naci Salamcı'yı anmayı unuttum. Eşimin, Serdar Ekrem'in ve Memduh Cemil'in bu Kongrenin kozasının örülmesindeki desteği olmasaydı bugüne ulaşmak imkânsızdı. Kongre için teşekkür dileklerimin sayısınca teşekkür ediyorum herkese...

Çocuklar için verdiğim bir sözü yerine getirmiş olmanın huzuru içindeyim. Allah ömür verirse, Türkiye'nin en yoksul köylerinden birinde Çocuk Yoksulluğu Kongresi düzenlemeyi hayal ettiğimi kongrenin kapanışında yaptığım son konuşmada açıkladım. 7 kıtanın yoksul çocuklarının sesi olabilecek bu kongreyi dünün, bugünün ve geleceğin politikacılarına ithaf edeceğim.

Tarabya, 16 Kasım 2013

İki gün boyunca kongrenin gazete ve televizyonlarda nasıl yer aldığını bugün fark edebildim. Kongreyi himayelerinde gerçekleştirdiğimiz Bülent Arıç'ın "Küskün değilim" sözleri gazete haberlerinin manşetlerini belirledi. Televizyon

ve haber ajanslarının kongreye ilgisinin nedeni ise Başbakan Erdoğan'la Bülent Bey'in "öğrenci evleri" konusundaki görüş ayrılığı sonrası ortaya çıkan soğukluk. Televizyon kanallarında Halûk Hoca'nın, Davut Hoca'nın ve kongre sözcüsü Aleyna Saral'ın konuşmaları dışında henüz medyada çocuk ve medya ekseninde gündem oluşturamadık.

Tayfun Atay'ın Radikal'de yazdığı 3 yazı ile Abbas Güçlü'nün Milliyet gazetesindeki yazısını not düşünüyorum. Yalçın Doğan'ın Hürriyet gazetesindeki köşesinde Çocuk Vakfı için dün yaptığı değerlendirme tam bir önyargı örneğidir: Bugünkü sütunundaki önyargılı yazısının başlığı şöyle: "İktidarın bürokratik uzantıları ile iktidara yakın bir vakıf". Bugünkü köşesinde ise kongrede Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 16'ncı maddesi ile "kız ve erkek öğrenci evleri" arasında ilişki kurması için ise hiçbir neden yok. Yalçın Doğan, Çocuk Hakları Sözleşme Kitabının kongrede dağıtılmış olması ile şu cümle arasında bakın nasıl bir ilişki kurmuş: "Çocuklara yalan çocuk kongresinde başlıyor." Pes doğrusu! Köşesinin son bölümünde ise Dr. Cemil Oruç'un "Çocuk Medyalarında Dinin Sunuluşu" bildirisini de "Kongrenin hizmetlerinden biri bu olsa gerek." vurgusuyla ifşa etmiş. Yalçın Doğan'ın önyargıyla kongreyi izlediğinden kuşku yok. Bu kadar müzmin bir bağnazlığı muhatap ve ciddiye almaya da gerek yok.

Nişantaşı, 27 Kasım 2013

1. *Türkiye Çocuk ve Medya Stratejisi ve Uygulama Planı Birinci Taslağı* üzerinde Kongrede yapılan komisyon çalışmasının notlarını Necmettin Oktay ile bugün değerlendirdik. Göstergelerin fazla olduğu dışında kayda değer bir eleştiri ya da öneri yapılmamış. Birinci Taslağı yurt dışından çocuk medyası uzmanlarına göndermiştik. 30 Kasım'a kadar bekledikten sonra metni sonuçlandıracağız.

Nişantaşı, 30 Kasım 2013

Bugün RTÜK Başkanı Davut Dursun, BYEGM Genel Müdürü Murat Karakaya ve Ahmet Akçakaya ile kongreyi değerlendirmek amacıyla bir araya geldik. Geç vakitte haberdar ettiğimiz için Halûk Hoca gelemedi. Halûk Hoca, Kongrenin akademik geleneğin iyi bir örneği olarak sonuçlandığı kanaatinde. Davut Hoca da benzer bir kanaatte. Murat Bey, ilk günden bu yana kongreyi ve Strateji Belgesi'ni sahiplendiği için sonuçtan memnun... Strateji Belgesi hayata geçmedikçe bu sonuç yeterli değildir. Bunun için önce Bülent Arıç'a sunulması gerekecek. Yüksek Planlama Kurulu Kararı ve Bakanlar Kurulu kararı alınabilecek mi? Çocuk ve Medya İzleme Kurulu'nun işlevi ne olacak? Günler yine hızla akan ırmak gibi.

Nişantaşı, 3 Aralık 2013

Strateji Belgesi'nin kongrede çocuklara tanıtımı sırasında çocukların sorduğu soruları Selda Fatma Bülbül Hoca bugün gönderdi. Çocukların soruları arasında, "Strateji Belgesi'nin çocuklar için uyarlanmış metni var mı?" sorusu da yer almış. Belge sonuçlandırıldıktan sonra çocuklar için uyarlaması yapılacak. şu soru ise, medya okuryazarlığının önemini tek başına açıklamak için yeterli: Çocuk, medya ile anne karnında karşılaşılıyor ancak, medya okuryazarlığı dersi ortaokulda başlıyor. Geç değil mi?

Hem de çok geç...

Nişantaşı, 16 Aralık 2013

Türkiye'nin ilk Çocuk ve Medya Stratejisi ve Uygulama Planı 2014-2018 belgesini Hükümet'e sunulmak üzere Bülent Arınç'a gönderdik. Strateji Belgesi'nde BYEGM Genel Müdürü Murat Karakaya, RTÜK Başkanı Davut Dursun, Çocuk Vakfı adına bendenizin ve Kongre Başkanımız Halûk Yavuzer Hocamızın imzaları yer alıyor. Çalıştay Raporu ile Odak Grup Raporları'nı da ekledik belgeye. Kaygum Derin: *1. Türkiye Yetenekleri Geliştirme Stratejisi ve Uygulama Planı* ile *1. Türkiye Çocuk Hakları Stratejisi ve Uygulama Planı*'nın yok sayılmış olmasına rağmen hazırladığımız *Strateji Belgesi* sahiplenilecek mi? Az da olsa umudumu korumak istiyorum.

Nişantaşı, 19 Aralık 2013

Çocuk ve Medya İzleme Kurulu'nun çocuk ve yetişkin üyelerine bugün ön bilgi notu gönderdik.³ Kurulun işlevi ve çalışma esaslarını belirleyecek Yönerge için görüş bildirmelerini istedik. Çocuk Vakfı, Çocuk ve Medya Hareketi ile Kurulun da sekreteryaya hizmetlerini yürütebilirse bu izleme modeli çalışabilir. Çocuk Vakfı ise bu görevi üstlenmek için henüz karar vermedi.

Tarabya, 24 Aralık 2013

Yalçın Doğan, 15-16 Kasım 2013 tarihlerinde Hürriyet gazetesindeki köşesinde yazdığı 3 alt başlıklı yazılar için Çocuk Vakfı adına ve benim imzamları gönderdiğimiz tezkip metnine bugünkü köşesinde yer vermiş: Açıklama metnimiz şöyle:

3 Çocuk ve Medya İzleme Kurulu 12 Çocuk, 12 Yetişkin Delegeeden oluşmuştu. *Strateji Belgesi* için nihai karar alınmadığı için bu tarihe kadar toplanamamıştır. (12 Temmuz 2015)

'Hürriyet gazetesinin 15 Kasım 2013 tarihli nüshasında Yalçın Doğan İnzasıyla 'Bülent Arınç Kongrede' başlıklı yazının alt başlığında yer alan 'Çocukları Medyaya, Medyayı Çocuklara' yazısı BYEGM, Çocuk Vakfı, RTÜK iş birliğinde düzenlenen 1. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresini ve Çocuk Vakfı'nı itibarsızlaştırmaya yöneliktir. Yalçın Doğan'ın iktidar ile hesaplaşmasını Çocuk Vakfı üzerinden yapmış olması esefle karşılanmıştır.

Çocuk Vakfı kurulduğu günden bu yana ülke ölçekli Çocuk Hakları odaklı çalışmalar yapan bir kuruluştur. Yalçın Doğan'ın Kongre'nin ana teması olan medya okuryazarlığı konusunu iktidar lehine medyanın kadrolaşması olarak nitelendirmesi en açık ifadeyle haksızlıktır. Yine Yalçın Doğan'ın 16 Kasım 2013 tarihinde 'Hacet Namazı' başlığı altında 'Haklarımı Çalmayın' ve 'Doğrudan Dini Sunum Olmasın' alt başlıkları altında nesnellikten yoksun, gerçek dışı, yıpratıcı ve kamuoyu nezdinde Çocuk Vakfı'nı ve 1. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi'nin saygınlığını zedeleyici yazılar yazmıştır.

'Haklarımı Çalmayın' alt başlığındaki yazı, 1. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi'nde BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin yer aldığı iki ayrı kitapçığın dağıtılması kasıtlı olarak saptırılmıştır. BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde yer alan özel hayatın gizliliği maddesinin siyasi polemiklere neden olmuş bir konu çerçevesinde Kongreyle ilişkilendirilmesi bu Kongreye emeği geçenlere saygıdan yoksun değerlendirmedir. Yazıdaki, 'çocuklara yalan, çocuk kongresinde başlıyor' ifadesinin ise ifade özgürlüğü ile hiçbir ilgisi yoktur ve tam anlamıyla özür gerektiren bir ifadedir. Yalçın Doğan, 16 Kasım 2013 tarihli köşesinde yer alan 'Doğrudan Dinin Sunumu Olmasın' alt başlıklı yazısında ise Kongreyi din paranoyası içinde hedef gösterici ve önyargılı bir söylemle değerlendirmiştir. Yalçın Doğan bu tutumu ile güncel kişisel kaygılarını ülke ölçekli bir Kongre üzerinden yansıtmış ve kongreyi itibarsızlaştırmaya kast etmiştir. Uluslararası boyutta gelişmiş bir Kongre'nin itibarsızlaştırılmak istenmesi kasıtlı bir amaca yöneliktir. Bu önyargılı anlayış dünyada ilk kez çocuk ve yetişkin delegelerin katılımıyla gerçekleşen, akademik bir Kongreyi düzenleyen ve emeği geçen kişi, kurum ve kuruluşlara saygıdan yoksun ideolojik bir yaklaşımdır.

Tarabya, 25 Aralık 2013

Önceki gün BYEGM Genel Müdürü Murat Karakaya, 1. Türkiye Çocuk ve Medya Stratejisi ve Uygulama Planı 2014-2018 belgesini Bülent Arınç'a sunmuş. Bülent Bey, somut adımların atılması için desteğini vereceğini söylemiş. Son üç yılda hükûmete sunduğumuz üçüncü Strateji Belgesi. İlk ikisi hayal kırıklığına neden oldu. Üçüncüsü için ne heyecanım var ne de umudum.

Nişantaşı 9 Ocak 2014

Kongrenin 17 yayını üniversitelere, 81 ilin kütüphanelerine, medya kuruluşları yanında medya meslek birlikleri ve STK'lere göndermeye başladık. *Strateji Belgesi* hayata geçmezse kongrenin en verimli tarafı yayınlar olacak...

Bugün, RTÜK Başkanı Davut Dursun ve BYEGM Genel Müdürü Murat Karakaya'ya kongrenin bütçesi ve bundan sonra yapılacak çalışmaları içeren birer yazı gönderdik. Kongre bütçesinin bakiyesi, ortak kararlarla Çocuk Vakfı'nın amaçları doğrultusunda ve kongre kararları, *Strateji Belgesi*, *Çocuk ve Medya Hareketi* ile Çocuk ve Medya İzleme Kurulu için harcanacak.

Nişantaşı, 1 Eylül 2014

62. Hükûmetin Başbakanı Ahmet Davutoğlu, başbakan yardımcıları arasında yaptığı görev dağılımında TRT, RTÜK, BYEGM'den Yalçın Akdoğan sorumlu olacak. *1. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi*'ni himayelerinde gerçekleştirdiğimiz Bülent Arınç'a sitem hakkım baki olmak üzere, emeği geçen herkese tekrar teşekkür ediyorum. *1. Türkiye Çocuk ve Medya Stratejisi ve Uygulama Planı 2014-2018* belgesi, *1. Türkiye Yeteneklerin Geliştirilmesi Stratejisi ve Uygulama Planı* ve *1. Türkiye Çocuk Hakları Stratejisi ve Uygulama Planı* gibi bugünden itibaren askıdan indirilerek rafa kaldırılmış oldu. Bu siyasi gerilim ortamında bir türlü sosyal konulara sıra gelmiyor. Hükûmet çevresi eğitim, sosyal ve kültürel konularda her zaman geçersiz mazeretler ileri sürebiliyor. Yazık, çok yazık! Çocuk ve medya ödevine çalışanlar her an sınava hazırız. Hükûmetin ve medyanın çocukla sınavı ise henüz başlamadı...